

www.e-rara.ch

De syllabarum et carminum ratione libri duo

Gwalther, Rudolf

Tiguri, anno 1554

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: 7.370

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-1145>

De carminum ratione, liber II.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

DE CARMINE

NVM RATIONE,

LIBER II.

SUPERIORI libro, quantum & necessitas postulauit, & instituta permisit breuitas, Syllabarum quantitatem absolui-
uimus: nunc quomodo eadem in pedes,

hi uerò in certum ordinem & compositionem legitimam adeoq; carmen disponendi sint, docebimus. Non autem incommodum uidetur, si prius aliquid de Poetica, poesi & poetis in genere dicamus.

DE POETICA, POESI, POEMATE & Poetis. Cap. I.

Est autem ποιητική uox Græca ἀπὸ τοῦ ποιεῖν Poetica. deducta, quod inter multa alia καὶ τὸ ποιητικὸς ἥτις ἔχει σημαίνει, id est, poetico more aut scribere aut dicere. Licet enim multa alia hoc uerbo intelligantur, tamen κατὰ ἐξοχὴν, id est, excellentiam quandā hoc sibi nominis præcipue ea uendicauerūt, quæ à Vatis certis in scribendo utentib. numeris & finguntur et cōponuntur. Quemadmodū enim τὸ λέγειν apud Græcos et Orare apud Latinos, nō simpli-

DE CARMINVM RAT.

eter pro Loqui aut dicere, sed pro eo quod est Oratorum esse et Rhetorico more aliqua de re differere, usurpatur: sic & ποιῆσθαι non simpliciter nomen aliquid fingere aut scribere significat, sed poetico more aut ἐμμετρως (ut alij dicunt) ea quæ animo cōcepta sunt describere. Vbi & Fingendi Verbum quo hic usi sumus notandum est. Non enim in hoc additur, ut maleuoli rapiunt, quod ad possum non nisi ficta & uana pertineant, ueritasq; ab ea prorsus exclusa sit, sed pro meditari, cōcipere animo & disponere, hic est intelligendum.

Poesis.

Poetica igitur est (ut Diomedes definit) fictæ ueræque narrationis congruenti rhythmo uel pede cōposita metrica structura, ad utilitatē uoluptatemq; accommodata. A qua ποιήσις & ποιήματα deriuantur, quæ ab uno licet fonte deducta, tamen inter se differunt. ποιήσις γάρ (ut Græci definiunt) ὅστις ὁ ὅλον βιβλίον, οἶον ἢ ἱλιάς καὶ ἢ Ὀδυσσεΐα, id est, Poesis est totus poetæ liber, aut (si mauis) totum à poeta constructum opus, quale est Ilias tota, aut Odyssea, Aeneis, Metamorphosis aut tale quidpiam. Poema uero eiusdē pars est, ut si ex toto Homeri opere uel armorum uel castrorum aut alterius cuiusdam rei descriptionem excerpas. Quare omnino ita hæc duo inter se differunt, ut apud Dialecticos Totum à Partibus, aut Species à Genere differre docetur. Verum & hæc differentia, ut & reliquæ

liquæ ferè omnes, à Grammaticis confunditur, nec omnes in eam consentiunt.

Hinc autè huius studij professores aut artifices ποιητὰς Poetæ. καὶ ποιητὰς Poetæ dicebantur: non quidem ij, qui uersum unū atq; alterū componunt, aut eorundem cōpositionem cognitam & perspectam habent, sed qui cum iudicio res dignas & meditantur & in numeros redigunt cum utilitate & uoluptate Lectorum. Quare totum Poetæ officium Horatius uno uersu comprehendisse uidetur, cum dicit,

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Quapropter & apud Græcos tria à poeta requiri legimus, cum aiunt, ὅδ' ἔστιν ἐν τῷ τέλει τοῦ ποιητῆς εἰ μὴ ἰσότης καὶ μέαντες τοῦ καὶ διγῆσι τοῦ, id est, Neq; enim perfectus poeta nominādus erit, nisi res uel notas uel ignotas ceu oculis subiiciat, uaticinetur & enarret. Vnde etiam ob singularem, quæ in illis requirebatur, sapientiam & Morum Magistri & ἑοσιδὶ dicti sunt, non à canendo, sed ἀπὸ τοῦ αἰδέσθαι, quod scire & rem intime cognoscere significat.

DE CARMINE VEL ME-

TRO. Cap. II.

Ipsa uero Poetarum scripta singula à Græcis μετρητὰ, à Latinis Carmina dici consueuerunt. Quorū illa quidem ἀπὸ τοῦ μετρεῖν, id est à mensurando no-

DE CARMINVM RAT.

nen habent, quod certorum pedum mensuram admittant: hæc uero à Canendo dicuntur, quia apud ueteres non tam legi quàm cani carmina consueuerant, quod manifestius est, quàm ut multis probationibus indigeat. Quoniam uero nihil certa melodia & iustis Symphonijs cani pòtest, nisi certis sit contentum numeris: numeri autem sine pedum & syllabarum ratione obseruari non possunt, patet eandẽ & Græcis & Latinis uocabuli esse rationem. Metrum enim Diomedes definit, esse Pedum iuncturam numero modoq; finitam. Vel, Metrum est compositio pedum ordine statuto decurrens, modos, positiones sublationesq; conseruans. Nam, quem Græci Rhythmum uocauerunt, proprie poetarum non est, sed iusti metri aut Carminis quasi imitatrix simia.

Carminis autem significatio apud nos latius patet: nunc enim pro tota aliqua descriptione uel toto (ut ita dicam) opere intelligitur, ut cum Ouidius ait in initio Metamorph.

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Illic enim poeta carminis nomine totam comprehendit Metamorphosin. Nonnunquam pro uno tantum Versu sumitur, ut, Et rem carmine signo.

Nonnunquam pro duobus pluribúsue positum inuenitur, ut apud Ouidiũ in Heroinis Dido Epitaphiũ suũ
quod

quod Disticho constabat Carmen uocat, sic scribens,

Hoc tamen in tumuli marmore Carmen erit.

Sed hæc minutiora sunt, quàm ut quenquã mouere debeant. Videmus enim crebro à probatis scriptoribus hæc in utramq; partem accipi. In præsentī eius Deriuationem & definitionem, quæ illi cum Metro communis est, nouisse sufficiat.

Quod uero alij huc & uersum numerant, id non tam de poetarum, quàm omnium aliorum scriptis potest dici. Nam & in prosa oratione Versus est, quod una linea continua uerborum serie descriptum est. Quare non nunquã & pro ordine positum reperiēs, ut apud Verg. Ille etiam seras in uersum distulit ulmos. Quod idem Græcis & σίχθς significat, unde nos Disticha, Tetras-
ticha & Hemistichia nominamus. Sed ad uersus defini-
tionem, quam supra posuimus, & Augustinus alluisse uidetur, dicens, Et ne longius pedum cursus prouoluere-
tur, quàm eius iudicium posset sustinere, modum statuit,
unde reuerteretur, &c.

DE GENERALI CARMINVM

Diuisione. Cap. III.

Generalis Carminum uel Poematum omnium di-
uisio est, qua secundum materiam & formam
diuiduntur. Est enim aliud ποικίλον, aliud ὁμογεν-
ές, aliud uero κοινόν uel μικτόν.

DE CARMINVM RAT.

Ἀγανάλειον quod etiā μίμικον uocāt,
 Latini Actiuum uel imitatuū dixerūt, dictum
 est ἀπὸ τοῦ ἀμύειν, quod inter alia etiam publi-
 cam, quæ à Mimis exhibetur, fabulam significat. Est au-
 tem illud Carminis genus in quo sole personæ introdis-
 citur omne negotium absoluit sine ulla poetæ interlocu-
 tione: quales sunt aliquot Vergilij Eglogæ, Comediæ
 Terentij & Plauti, Tragœdiæ Euripidis, & alia his si-
 milia. Huius autem à Græcis quatuor species apud
 Diomedem numerantur, Tragica, Comica, Satyrica,
 Mimica. A Romanis item aliæ quatuor, Prætexta-
 ta, Tabernaria, Attellana & Planipes. Prætextatæ di-
 cebantur, in quibus uel Regum uel aliorū Magistratū,
 qui prætexta utuntur, mores & gesta referebantur: un-
 de prima species Togatarū nominatæ sunt. Taberna-
 riæ, quæ & secunda Togatarū species dicebatur, erāt,
 in quibus humiles & priuatæ inducebantur personæ,
 non principes: sic dictæ, quod olim tabulis tegerentur.
 Attellanæ à ciuitate Oscanū Attella dictæ sunt, argumē-
 tis dictisq; iocularibus constantes, similes Græcis Saty-
 ricis fabulis. Planipedes autem ea species est, quam Græci
 μῦμον uocāt, sic dictæ, quod actores planis, id est, nu-
 dis pedibus proscenium ingrederentur, nec cothurnos
 nec soccos induti, ut Tragici aut Comici solebant.

Ἐφ' ἧς τινὸς, quod etiā ἀπὸ τοῦ γινώσκου dici-
 tur,

tur Latini Enarratiuum uel Enunciatiuum uocant, ab ἔνγναις (ἔνγναις) nomen traxit, quod non simpliciter rem ante cognitam dicere significat: sed perfecte & absolute rem, quam aut ignorant, aut de qua percontantur homines, plenius enarrare. Quo genere Vergilius tres priores Georgicorum libros & primam quartam partem descripsit: quo et Lucretius in suis scriptis usus est. Huius autem partes seu species tres numerantur, Angelice, Historice & Didascalice. Angelice, quas sententiae scribuntur morales, qualis est Theognidis liber. Historice, qua narrationes, genealogiae aliarumque rerum descriptiones absoluntur, ad quam Hesiodi Theogonia & alia eiusdem generis possunt referri. Didascalice, qua Philosophica comprehenduntur, aliarumque artium praecepta, qualia sunt Arati Phaenomena, Vergilij Georgica & libri Lucretij.

Κοινὸν uel μίχτον genus est, quod Latini Cōmune uel Mixtū uocāt, quia ex omnibus iam enarratis formis compositū est. Morales enim sententias cōprehendit, philosophica docet, rerum causas nonnunquam aperit, historiae uerae fictaeque narrationes habet quā absolutissimas: qualia extant Homeri Ilias & Odyssea, Vergilij Aeneis, Ouidij Metamorphosis & Fastorum libri, & alia huius generis infinita, quae licet personis uariantur, multa tamen sub sola poetae perso-

DE CARMINVM RAT.

na dicuntur. Huius quoque partes aliquæ traduntur, sed quæ magis à carminū diuersis generibus quàm à materiæ aut tradendi differentia desumptæ uideantur. Primam enim Heroicam faciunt, quæ Hexametro carmine constat: Secundam Lyricā, quali Archilochus & Horatius usi sunt. Sed de his et alijs postea dicetur. Quibus nonnulli tertiam addunt, quam ἐπὶ & dixere, quam Græci δαίμων ἡρώων ἡρώων ἡρώων πρᾶγματῶν πειροχῶν uocant, id est, Diuiinarum, Heroicarum & humanarū rerum comprehensionem: Vel ut Suidas, qui dicit esse Historiam Heroico carmine descriptam, sed quæ fabulis in totum careat. Huius scriptores ἐποποιοὶ ueteribus dicebantur, qualis homodie Lucanus censei potest, qui res gestas bellorum ciuiliū relictis figmentis poeticis prosequitur, de quo & Fabius dubitauit, Historicis ne aut poetis adnumerandus sit.

Hæc de generali carminū diuisione dicta sufficiant. Specialiora tum prosequemur, si prius pedum rationē exposuerimus, quia sine his nulla omnino eorum potest esse cognitio.

DE PEDIBVS. Cap. IIIL.

Carminum pedes per figuram seu similitudinem quandam dicti sunt: quemadmodū enim in animalium incessu alternis uicibus pedes & attolluntur et depri-

deprimuntur, sic carminū dimensiones per pedes nunc subleuari nunc submitti solent.

Est autem Pes, ut Græci definiunt, Legitima & uenusta compositio syllabarum qualitate & quantitate uariantium. Vel ut Diomedes inquit, Pes est Poeticæ dictio-
nis duarum ampliūsue syllabarum cum certa temporū obseruatione modus, recipiens ἀΐσις & δεξις, id est, qui incipit eleuatione & finitur positione.

Accidētia Pedis à plerisq; octo tradūtur, Tempus, ἀΐσις, δεξις, Proportio, Numerus, Resolutio, Figura & Ordo. Tempus mora est efferendæ seu pronunciandæ syllabæ, cuius ratione syllabæ in Longas & Breues diuiduntur. Longa est, quæ duobus temporibus constat: Breuis, quæ uno tantum. Vnde & Græci Grammatici augmentum Temporale in Verbis dixerunt, cum initialis uocalis breuis mutatur in lōgam, & scilicet ε in η, ο uero in ω.

Αΐσις & δεξις est in Pede, quæ in initio una aut plures syllabæ eleuātur, in fine uero una aut plures deprimūtur, ut in Iambo υ - prior breuis attollitur, posterior lōga deprimitur: in Dactylo - υ υ attollitur prima longa, deprimuntur duæ posteriores breues: in Anapesto υ υ - duæ primæ breues attolluntur & deprimitur ultima longa, & sic in reliquis. Vnde & hoc notandū

DE CARMINVM RAT.

est, quod una syllaba longa licet sit, & binis cōstet temporibus, pedem efficere nō potest: omnis enim pes cum & ἀρσὺν & θρόνῳ habeat, etiam duos (ut Terentianus ait) ictus requirit.

Proportio. Proportio in pedibus dicitur, qua similē inter se uel in syllabis uel in Temporibus rationē habent, aut secundū quā uel syllabis uel Tēporibus inaequales sunt: ut Iambus υ - & Trochæus - υ tam Syllabarum quā temporum ratione sibi respondent inuicē, cum uterq; eorū binis syllabis & tribus constet temporibus: Spondæus -- uero & Dactylus - υ υ syllabarum proportione inaequales, tēporibus aequales sunt, uterq; enim tempora quatuor continet: Spondæus item -- & Molossus --- utroq; modo inter se dissident. Hæc autem minuta licet in speciem, hoc tamen nomine notanda sunt, quod nonnunquam diuersos pedes, apud Græcos in primis, in se mutuo mutari reperies, ita ut altero loco alterius utamur si Temporum eadem fuerit proportio.

Numerus. Numerus, in syllabis est: Sunt enim alij pedes disyllabi, alij trisyllabi, alij quadrisyllabi: alij etiam quinque & sex syllabas assumpserunt, à Græcis scilicet inuenti, qui dum omnia curiosius inquirunt, nonnunquā magno cum studio res parum utiles prodidere.

Resolutio. Resolutio in proportionē etiā consideratur. Resoluntur enim in Tēpora pedes, ut Iambus υ - in tria,
Spon

Spondæus = - in quatuor, Amphimacrus = u - in quinque &c.

Figuræ pedum duæ sunt, Simplex ut Trochæus ^{Figura}
= u. Composita ut Ditrochæus = u - u.

Ordo est legitima pedum constitutio, quam obseruare certam & firmam in carmine necessum est, de qua postea in Carminum Speciebus dicetur.

Pedēs autem in uniuersum sunt centum uiginti quatuor, è quibus usitati & recepti sunt non plures uiginti octo, Disyllabi scilicet quatuor, Trisyllabi octo, & Tetrasyllabi sedecim. Reliqui uero non tam pedes quam συζυγία pedum simplicium nominandi sunt. Ne tamen hæc cum aliorum incommodo omisisse uideri possimus, omnium pedum nomina cum exemplis ceteris in tabula subiiciemus, omisis tamen illis quæ de singulorum origine & authoribus afferuntur.

TYPI ET EXEMPLA PEDVM.

Disyllabi I I I I.

Pyrrhichius	u u	Deus. Temp. 2.
Iambus	u -	Volens. Temp. 3.
Trochæus	- u	Roma.
Spondæus	- -	Felix. Temp. 4.

Trisyllabi V I I I.

Tribrachys	u u u	Helena. Temp. 3.
------------	-------	------------------

DE CARMINVM RAT.

Dactylus	- u u	Currere. Temp. 4.
Anapaestus	u u -	Miserans.
Amphibrachys	u - u	Benignus.
Amphimacrus	- u -	Verberans. Temp. 5.
Bachius	u - -	Egestas.
Palimbachius	- - u	Portare.
Molossus	- - -	Portari. Temp. 6.

Tetrasyllabi X V I.

Proceleusmaticus	u u u u	Relegere. Temp. 4.
Paon primus	- u u u	Ambrosius. Temp. 5.
Paon secundus	u - u u	Superbia.
Paon tertius	u u - u	Superare.
Paon quartus	u u u -	Celeritas.
Ionicus maior	- - u u	Saltabimus. Temp. 6.
Ionicus minor	u u - -	Lacedaemon.
Choriambus	- u u -	Prosperitas.
Anispaestus	u - - u	Alexander.
Dijambus	u - u -	Amoenitas.
Ditrochaeus	- u - u	Canilena.
Dispondeus	- - - -	Oratores. Temp. 8.
Epitritus primus	u - - -	Sacerdotes. Temp. 7.
Epitritus secundus	- u - -	Comprobarunt.
Epitritus tertius	- - u -	Concordia.
Epitritus quartus	- - - u	Contemplator.

Penta

Pentasyllabi XXXII.

Orthius	uuuuu	Freta rapida. Tem. 5.
Parapæon	-uuuu	Vndiq; freta, tem. 6.
Perijambus	u-uuu	Adulterium.
Mesomacer	uu-uu	Prohibebimus.
Hegemoscolius	uuu-u	Miseriarum.
Pyrrhichidianapæf.	uuuu-	Miser & amans.
Symplectus	--uuu	Muse nemora. Tē. 7.
Iambodactylus	u--uu	Repurgabile.
Musicus	uu--u	Reparatorum.
Dæsius	uuu--	Repulit ingens.
Choreodactylus	-u-uu	Vulnerabitur.
Periodicus	u-u-u	Amabimusq;.
Hegemocreticus	uu-u-	Mediocritas.
Cyprius	u-uu-	Aristoteles.
Doriscus.	-uu-u	Innumerosum.
Strophus	-uuu-	Conticuerant.
Diphyes	uu--	Celebrauerūt. tem. 8.
Choreobachicus	-uu--	Inuolitantes.
Amebæus	--uu-	In curriculo.
Spondeodactylus	---uu	Troie primus ab.
Periambodes	u-u--	Aues uolantes.
Antiperiodicus	-u-u-	Liberalitas.
Spondeoscolius	--u-u	Intertolare.
Amicoprius	-u--u	Administrator.

DE CARMINVM RAT.

Antistrophus	u --- u	Reuertebantur.
Dochmius	u - - u -	Recantauerint.
Probrachys	u - - - -	Recantauerunt. tem. 9
Hyperbrachys	- u - - -	Concionantes.
Mesobrachys	- - u - -	Turpes iniquos.
Spondæcreticos	- - - u -	Consuetudines.
Calotypus	- - - - u	Collaudabamus.
Molossofpondeus	- - - - -	Collaudauerūt. tē. 10.

Hexasyllabi L X I I I I.

Dichoreus	u u u u u u	Prohibuerimus. tē. 6.
Dactylochoræus	- u u u u u	Prostituerimus. tem. 7
Scoliochoræus	u - u u u u	Amore perijt.
Anapestochoræus	u u - u u u	Amor instabilis.
Choræodactylus	u u u - u u	Beneficentia.
Choræoscolius	u u u u - u	Beneficiorum.
Choræantidact.	u u u u u -	Recalefaciens.
Antibachiochoræus	- - u u u u	Vesanus et amor. tē. 8
Bachiochoræus	u - - u u u	Timorem genuit.
Anapestodactylus	u u - - u u	Boreas frigidus.
Choræantibachius	u u u - - u	Humiliabuntur.
Choræobachius	u u u u - -	Inhibitiones.
Cretichoræus	- u - u u u	Comprehensibilis
Scoliodactylus	u - u - u u	Amaror & dolor.
Anapestoscolius	u u - u - u	Populo fauente.
Choræocreticus	u u u - u -	Reuereamini.

Didactylus

Didactylus	-uu-uu	Innumerabilis.
Discolius	u-uu-	Superstitiosus.
Diantidactylus	uu-uu-	Numerabimini.
Dactyloscolius	-uuu-u	Perpetuitatem.
Scolianapestus	u-uuu-	Redibimus ad hos.
Dactylanapestus	-uuuu-	Seminulieres.
Molossochoræus	---uuu	Infelix Priamus. tē. 9.
Bachiodactylus	u---uu	Inenarrabile.
Anapestantibachius	uu----u	Priami fortuna.
Choræomolossus	uuu---	Priamus infelix.
Creticoscolius	-u-u-u	Elegantiarum.
Scoliocreticus	u-u-u-	Amaritudines.
Antibachioscolius	--uu-u	Desideriorum.
Scoliobachius	u-uu--	Superstitiones.
Bachioscolius	u--u-u	Recantatione.
Scoliantibachius	u-u---u	Tyrannicidarum.
Anapestocreticus	uu--u-	Legionarij.
Creticodactylus	-u---uu	Consulem dixerat.
Creticanapestus	-u-uu-	Comprehensibiles.
Dactylocreticus	-uu-u-	Comperit inscios.
Bachianapestus	u---uu-	Adorabimini.
Dactylantibachius	-uu---u	Vixerat iniustus.
Anapestobachius	uu-u--	Benedictiones.
Antibachiodactylus	--u-u-u	Insanus irruit.
Antibachianapestus	--uuu-	Infustus amor hic.

DE CARMINVM RAT.

Dactylobachius	- u u u - -	Reddidit iniquos.
Scoliocanius	u - u - - -	Remuneratores tē. 10
Dibachius	u - - u - -	Coruscationes.
Bachiocreticus	u - - - u -	Reluctabamini.
Bachiolatius	u - - - - u	Recompensabantur.
Creticobachius	- u - u - -	Concitatores.
Dicreticus	- u - - u -	Eruditissimi.
Creticolatius	- u - - - u	Concionabantur.
Latiocreticus	- - u - u -	Illiberalitas.
Dilatius	- - u - - u	Cantabimus carmen.
Canioscolius	- - - u - u	Rerumpublicarum.
Antidactylocanius	u u - - - -	Proceres collecti.
Dactylocanius	- u u - - -	Induperatores.
Latiobachius	- - u u - -	Apparitiones.
Caniantidactylus	- - - u u -	Infames animi.
Caniodactylus	- - - - u u	Horrendus frigore.
Bachiocanius	u - - - - -	Senatusconsulto.

Temp. 11.

Creticocaneus	- u - - - -	Concionabundi.
Latiocanius	- - u - - -	Et concionantes.
Canibachius	- - - u - -	Et sermocinantes.
Caniocreticus	- - - - u -	Hostiles machinæ.
Caniolatius	- - - - - u	Clarus magna laude.
Dicanius	- - - - -	Interpellabamus.

Temp. 12.

Proxi

Proximum iam uidetur, ut de omnibus Carminum ^{Carminis} ^{accidentia.}

Accidentibus ordine dicamus: quibus tamen & pedes adnumerari potuisse uidentur, qui si penitus inspicias, substantiales sunt carminis partes non Accidentia. Numerantur autem hæc à peritissimis huius studij professoribus, octo: *Quantitas, Forma, Depositio, Genus, Species, Dispositio pedum, Cæsura & Scansio.* Poterat autem hic Scansio à nonnullis statim in initio tradi, quo pueri germanæ carminū lectionis gustum hinc perciperent: sed quia hæc sine præcedentibus his percipi non potest, eam in ultimum locum reijcimus, adhibitis tamē in omnibus Metri speciebus typis suis, quos in scandendo sequi conuenit.

DE QVANTITATE.

Cap. V.

Quantitas Carminis ea dicitur, secundum quam Carminū dimensiones seu pedes numerantur. Est autē Dimensio, spatium illud, quo totum Versum ueluti in partes certas diuidimus: quod in nonnullis per *μονοποδία*, id est, per pedes simplices & singulatim sumptos, fit, in nonnullis uero per duos pedes cōiunctos, quod Græci *διποδία* uocant. De hoc autem, quomodo & in quibus cōtingat, in sequentibus exponemus.

DE CARMINVM RAT.

Diuiduntur aut Versus secundū Quantitatē: quod alij sunt Monometri, alij Dimetri, alij Trimetri, alij Tetrametri, alij Pentametri, alij uero Hexametri. Vbi notandum quod Græci sic tradiderūt, μέτρα πάντα ἢ ἢ δὲ ποδ' ἴαν μετρεῖται, ἀνδρ' ἔχονταί μετρί τοῦ πέντε μετρε. ὅτι δὲ μονόμετρον μὲν τὸ ἔχει πὸ δ' ας δύο. δίμετρον δὲ τὸ ἔχει πὸ δ' ας τρεῖς αἰρες. τρίμετρον τὸ ἔχει πὸ δ' ας ἑξ. τετράμετρον, ὀκτώ. πέντε μετρε τὸ ἔχει δ' ἑκα: ἡξατόρω δὲ ὁ πρὸς σίρ. Licet enim secundū horum rationē uersuum pedes augeri possint, ineptum tamen habetur, si quis modum à Veteribus traditum transgrediatur, nedum quod hoc cum aliquo suauis uocum concentu fieri non potest.

Monometri sunt qui unam tantū dimensionē admittunt, pedes scilicet simplices duos, ut hic apud Seruium, Calidum iubar est υυ-υυ-. Quia uero, iuxta Grammaticorū regulas, unus pes uersum non absoluit, ut nec una syllaba pedem; Monometra hæc non Versus sed Versuum bases uel fundamenta uocauerunt.

Dimetri, qui duabus dimensionibus, id est, quatuor pedibus simplicibus concluduntur, ut,

Iam lucis or -- υ -- to sydere -- υυ.

Trimetri, qui tribus dimensionū regionibus ab soluntur uel sex pedibus simplicibus, à quorum numero & Senarij dicti sunt: quorum etiam usus frequentissimus

simus est omnium eorum qui per *διποδίων* scanduntur. Talis autem est hic,

Beatus il - - - le qui procul - - - negotijs - - - .

Tetrametri, qui quatuor regiones habent, uel pedes simplices octo, qualis est hic Terentij,

Nihil tam diffici - - - le quin quæren - - - do
inuestiga - - - ri possiet - - - .

Pentametri, qui quinque regionibus per *διποδίων* distributis consistunt, apud Latinos non multi inueniuntur: plurimi uero eorum qui per *μνοποδίων* scandi consueuerunt.

Hexametri, qui sex pedibus simplicibus mensurantur, quales omnes sunt Heroici, ut,

Arma ui - - - rumq; ca - - - no Tro - - - iæ qui - - -
primus ab - - - oris - - - .

Huius autem ordinis soli sunt hi, qui per *μνοποδίων* scanduntur: quod enim Iambicos & Senarios & Octonarios inuenire licet, id ad simplicium pedum numerum referre oportebit, qui si bini sumantur, Trimetros & Tetrametros efficiunt.

DE FORMA. Cap. VI.

FORMA uel Figura Carminū, ad Compositionem referenda est, et duplex esse traditur. Omne enim carmen aut Simplex est aut Compositum.

Simplex, quo una carminū specie totum absol-

DE CARMINVM RAT.

xitur, nullis alterius speciei metris admixtis: qualia sunt omnia quæ puris Heroicis, aut Iambicis, aut alijs generibus describuntur.

Compositū carmē est, quod ex diuersæ formæ metris cōponitur. Quod idem duplici modo contingit. Aut enim integri uersus, sed eiusdem generis in poema aliquod ceu corpus unum cōiunguntur, qualia sunt Sapphica, Elegiæ & alia huius generis: Aut in unum eundemq; uersum copulantur diuersi generis Commata, ita ut legitimam scandendi rationem impedire uideantur: qualia à nonnullis & Pentametra esse putantur, quæ duobus Dactylicis cōmatibus, aut (ut alij uolunt) primo Heroico, secundo Dactylico constant, sic tamen ut post singula commata syllaba supersit quæ scansionem non recipiat. Talia etiam sunt in quibus duo Adonici copulantur, & his similia multa, quæ à mediocriter exercitatis usu deprehenduntur. Nō autem ignoro, quàm multa hic à Græcis magna cū subtilitate de νεῖς αὐτῶν ποιεῖσθαι μὴ τοῖς et ἀσυνεστῆ τοῖς tradātur, quæ tamen curiositas magis quàm utilitas adinuenit.

Ad prius autē compositorum genus hoc addendum est, quod de uarijs eorum nominibus Grammatici tradiderunt. Monocolon enim uocant, quod uno eodemq; metri genere absoluitur, quale est Ouidij Metamorphosis. Dicolon quod duobus, Tricolon quod tria diuersa recipit

recipit carminū genera. In quibus et *σποφαὶ*, idest con-
 uersiones aut reditus metrorum ad primam speciem no-
 tandæ sunt. Dicitur enim carmen Dicolon Distrophō,
 in quo duo diuersi generis uersus alternis ponuntur ui-
 cibus, ut in Elegijs fieri consuevit. Dicola Tetraastro-
 pha cū post tres uersus eiusdem generis unus ab his di-
 uersus subiungitur, quo finito, redimus ad primam spe-
 ciem, cuius generis sunt Sapphica. Tricola Tetraastro-
 pha, cum post quatuor uersus trium generum ad primū
 genus reuertimur, qualis est Horatij Ode quinta lib. i.
 Sed hæc euidentiora erunt ex ijs quæ in fine de Hora-
 tianis metris adijciemus.

DE DEPOSITIONE. Cap. VII.

DEpositio, quam Græci ἀπόθεσις καὶ πε-
 πάλειψις uocant, est ipsius uersus finis seu de-
 sinentia, qua alius quidem in perfectum pedem, prout
 fieri decet, finitur: alius uero plus minúsue syllabarum
 habet, quàm pedis ratio, à quo nomen traxit, postulat.
 Huius autem Formæ sunt quatuor, Acatalectica, Cata-
 lectica, Brachycatalectica & Hypercatalectica, à qui-
 bus & uersus ea, de quibus nunc dicemus, nomina sor-
 tiuntur.

Acatalectici in omnibus metris sunt οἱ πάντες πο-
 δᾶς ἔχοντες ἀπετέριστοὺς, id est, qui pedes omnes,
 à quibus nomen sumpserunt, omnibus numeris habent

DE CARMINVM RAT.

absolutos, ita ut in fine nulla nec desit nec supersit syllaba, qualis est apud Terentianum ille Dactylicus,
Pendeat ex humeris dulcis chelys.

Hic enim cum Dactylicus sit etiam Dactylo finitur.

Catalecticici aut dicuntur, οἱ ἀτελείωτοι συλλαβῶν πρὸς ἀπαρτισμὸν, id est, quibus syllaba in fine deest ad eius pedis perfectionem, à quo Carmen nomen suum suscepit: cuius generis omnes sunt Heroici: Cum enim pes trisyllabus, Dactylus scilicet huius carminis sit proprius: omnes tamen hi uersus regulariter in Spondeum aut Trochæum finiuntur. Hic autem notandum est, quod si proprius metri pes trisyllabus fuerit, et in fine una tantum desit syllaba, is uersus Catalecticis in dissyllabū uocabitur, ut sunt Heroici, de quibus iam diximus. Si uero duæ in fine syllabæ defuerint, Catalecticis in dissyllabā aut Hypocatalecticis dicetur, ut Crimina u - u u biq; ru - u u unt -.

Prætererea in Carminibus, quæ per ἀπὸ τοῦ σκανδαίνονται, ea, quæ in fine imperfectum pedem relinquit, syllaba, cum præcedente toto pede ἀπὸ τοῦ σκανδαίνονται dici consuevit.

Brachycatalecticis sunt, οἱ ποτὶ ὅς ὅλως ἀτελείωτοι πρὸς ἀπαρτισμὸν, id est, quibus totus pes deest ad perfecti metri absolutionem legitimam, ut si dicas,

Hæc

Hæc tristis ad - - u - ferens u - . Cum enim Dimetrum Iambicum duabus dipodijs uel quatuor constet simplicibus pedibus, hic pedem simplicem totum deesse uides, quo minus Dimetrum possit dici: Huius autem generis Versus nulli in ijs esse possunt quæ per Monopodiam tantum scandi solent.

Hypercatalectici dicuntur, οἱ ἔχοντες ὅλους τοὺς πόδας ἀπὸ τοῦ μέλους, ἔχοντες δὲ συλλαβὰς πλείονα ἢ καὶ πόδας, id est, qui omnes pedes absolutos habent, una cum syllaba aut etiam toto pede superfluo, ut,

Hæc tristis ad - - u - ferens abi u - u - bat u, &c.

Fit autem sapissime, ut cum una syllaba abundat, ea per Synæresim cum præcedente contrahatur, ut, Profuit? optato conduntur Tybridis alueo.

Securi pelagi atq; mei, &c. Vbi, Alueo, quod per se trisyllabum est disyllabum efficitur, Eet O inter se contractis. Fit etiam e contra, ut cum sequens uersus a uocali incipiat, eiusdem scilicet uocalis & abundantis fiat collisio, ut,

Assuetæ ripis uolucres & fluminis alueo.

Aethera mulcebât, &c. Hic enim O finale prioris uersus cum Ae initiali sequentis colliditur. Contrarium autem his in Lyricis nonnunquam fieri animaduertes, ut scilicet prima sequentis uersus syllaba eaq; abundans

DE CARMINVM RAT.

cum ultima præcedentis collidatur, ut apud Horatium;
Labitur ripa Ioue non probante

Vxorius annis. In hoc enim exëplo Adonij præma syllaba V abundat, & cum uocali finali præcedentis Sapphici est collidenda. Sed de illis nunc hæc sufficiant: nisi quod sciendum est, eosdem uersus etiam Hyæmetros appellari, de quibus alibi dicemus.

DE GENERE ET SPECIE.

Cap. VIII.

GENUS hic sumitur pro ea carminum differentiâ, qua aliud ab alio secundum pedum & compositionis rationem diuersam discernitur, ut cū illud Iambicum, hoc Trochaicum, aliud Dactylicum dicitur.

Species uero est, quâ in unoquoque genere quantitatis & depositionis gignit uarietas: prout enim, alij Catalectici, alij Acatalectici uersus sunt, sic & diuersa nomina aut ab inuentoribus aut aliunde sortiuntur, ut cum Sapphica, Phalecia, Archilochia metra uocamus.

Nos uero, quia pueros non perfectos poetas informamus, specialioribus istis diuisionibus omiſſis generaliora tantum & ea quæ maxime in usu sunt trademus: quæ si puer perceperit, ad aliorum præcepta, qui hæc fusius & diligentius persecuti sunt, relegendus erit. Erunt autem hic multa ex uetustatis monumentis Micylus, cuius laborem futuro Poetæ ceu necessarium commendando.

mendo. Ex illo enim omnium metrorum & leges & origines & uirtutes percipiet.

Carminum uero genera quæ usitatissima habentur, sunt hæc, Heroicū, Elegiacum, Sapphicum, Phalæcium, Choriambicum, Archilochium, Iambicum, Anapaesticum, Ionicum à maiori, Ionicum à minori & Trochaicum. Et de his omnibus in præseni differemus, indicatus simul horum speciebus, uitij & uirtutibus, quantū nostro instituto commodum uidebitur.

DE CARMINE HEROICO.

Cap. IX.

PRimum & celeberrimum Carminis genus, Heroicum est Dactylicū, quod & Hexametrum & Homericum & Pythium appellatur. Dactylicū quidem à pede principali quem omnibus locis recipit, uel loco eius Spondeum, qui ipsi Dactylo est ἰσόρον &. Heroicum uero quod res Heroum, & omnia ea quæ sublimis oris argumenti sunt, hoc describi consueuerunt. Homericum autem dictum est, quod primus Homerus hoc genus omnibus numeris absoluisse uideatur, quo & Horatius alludit,

Res gestæ regumq; ducumq; & tristia bella,

Quo scribi possunt numero, monstrauit Homerus.

Hexametrum uero à pedum numero dixere. Pythium quoq; uocauerunt, quod ante Homerum Apollinis ora,

DE CARMINVM RAT.

cula hoc metro concepta recderentur. Est autem Car-
minis genus magnificum & augustum, & proinde re-
bus magnis aptissimum, quia hoc pro rei, quam tractat,
dignitate & attollere & deprimere licet. Quare hoc
celeberrimi & Græciæ & Latij Poetæ, Homerus scili-
cet & Vergilius præcipue usi sunt.

Est autem eius generalis constitutio, quæ secundum
regulas fit, ut primis quatuor locis aut Dactylum reci-
piat aut Spondeum indifferenter, quinto uero Dacty-
lum solum, ultimo Spondeum aut Trocheum. Ultima
enim uniuscuiusq; uersus syllaba est indifferens. Typus
igitur eius communis hic est,

1	2	3	4	5	6
- u u	- u u	- u u	- u u	- u u	- -
- -	- -	- -	- -	- u u	- u

Quod uero hinc uersuum figuræ constitui possint se-
cundum pedum horum uariationē, cum aut unus Spon-
deus per quatuor Dactylos, aut duo per tres Dactylos,
aut contra duo Dactyli per quatuor Spondeos uarian-
tur, non operæ precium est multis exponere, cum hoc
ipsa poetarum lectio satis ostendat. Nunc ea tantum ad-
notabimus quæ à poetis præter communem morem usi-
tata sunt.

Primo igitur nonnunquā poetas per licentiā Pro-
celeusmatico aut Anapæsto usos inuenies, quia hi pedes
tempore

temporū numero Spondeo & Dactylo respondent, ut
 Fluuio u u - rum rex Eridanus, &c. Et
 Harent parieti u u u u bus scale, &c. Et
 Tenuia u u u u nec lanæ per cœlum, &c.

Solent tamen nonnulli hæc posita exempla sic exa-
 ponere, ut *συνωλεσις* factam esse doceant, ut scilicet
 Fluuiorum & Tenuia, pro trisyllabis legant, & Parie-
 tibus quadrisyllabum, per I & V scilicet consonantes.
 Ego uero receptam uulgo à doctis sententiã sequi ma-
 lo, quàm nouam quorundam, qui minus in hoc genere
 uersati sunt. Concedendæ enim omnino poetis sunt
 aliquot in magno argumēto licentiæ, quæ si nō crebrius
 sed in loco & cum ratione adhibeantur, gratiã habent
 uarietatem, tantum abest ut Carmen dehonestent.

Secundo notandum, quod poætæ nonnun-
 quàm in quintum locum, qui proprie Dactylum requi-
 rit, Spondæum collocauerunt, à quo Versus is Spondæi-
 cus appellatur. Vbi tamen diligenter cauendum erit ne
 inepte aliorū exempla, quæ bona sunt, imitemur. Cum
 enim Spondaici uersus ad Carminis dignitatem & rei
 grauitatem exprimendam magnã uim habeant, non te-
 mere, sed in loco adhibendi erunt: ut apud Ouidium,
 Metamorph. i.

Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Quomodo enim Poeta luculentius potuisset longum

DE CARMINVM RAT.

illum totius Oceani ambitum, quo terras circuit, expri-
mere: quàm uersu hoc, qui pede quinto tardior simili
modo atq; res ipsa, quam comprehendit, extenditur?
Vbi tamen & hoc non negligendū est, quod in huius-
modi carminibus quartus locus plerunq; Dactylum po-
stulat. Si enim et is Spondeus fuerit, poterit fortasse ni-
mia metri tarditas aures offendere: quanquam & hoc
nonnunquam inuenire licet.

Numeratur autem commune quoddam carminis
genus à Grammaticis, quod Dactylicum uocant, cuius
speciem ipsum faciunt Heroicum. Quia uero & alias
species cōtinet quæ inter Heroica etiam usurpātur, eas
tantummodo, reliquis omīssis quæ huc non faciunt, bre-
uiter percurremus.

- 1 Monometra proprie dicta hic nulla sunt, cū
per monopodiam tantum scandantur: inueniuntur ta-
men quedam apud Vergilium, ut,
Ablue - u u ro -. Et alia ubiq; obuia.
- 2 Dimetrum Catalecticū, quod Dactylo et
Spondeo constat, ut Terruit - u u arces -. Inuenitur
tamen, ubi primum locum Spondeus occupat, ut,
Hæc es - - fâta - u.
- 3 Dimetrū Acatalecticū, quod & Hymena-
icum uocant, recipit duos Dactylos. Sæpe tamen apud
Vergilium in priore loco Spondeum reperiēs, ut,

Huc

Huc cur -- sus fuit -- .

Dimetrum Hypercatalecticū, constat 4
duobus Dactylis & Syllaba, ut Flumina -- . . . prætere=
-- . . . unt -- . Hoc genus quidam à primo inuentore Ar=
chilochium uocauerunt; alij Penthemimerem Dactyli=
cam, quales multæ apud Vergilium inueniuntur, ut,
Tertius -- . . . Eurya -- . . . ulus. Et,
Numina -- . . . concla -- . . . mant.

Trimetrum Catalecticū constat pedibus 5
tribus, quorum ultimus Spondæus uel Trochæus est,
cuius exemplum Seruius hoc ponit,
Tundite -- . . . pectora -- . . . palmis -- . . . Latius autē hæc
species patet, quia parum usitata est, nisi primū pedem
spondæū habeat, sed tunc etiam Pherecratium dicitur.

Trimetrum Acatalecticū, quod Simoni 6
deum uocant, habet tres integros pedes, quorum ulti=
mus Dactylus est aut Amphimacrus: si uero primus huius
pes spondæus fuerit, Gliconium est, ut,
Sic te -- . . . diua po -- . . . tens Cypri -- . . .

Trimetrum Hypercatalecticū siue He 7
phthemimeris Dactylica, habet pedes tres et syllabā, ut
Munera -- . . . letiti -- . . . amq; di -- . . . e. Et,
Ne dubi -- . . . ta nam -- . . . uera ui -- . . . des. Idē & Alca=
manium dicitur, & quia Tragœdijs immisceri solet,
Terentianus Tragicum nominauit.

DE CARMINVM RAT.

- 8 Tetrametrũ Catalecticum, quod pedes
habet quatuor, quorum ultimus spondeus est uel tro-
chæus. Huic autem affine est, quod alij ithyphallicum
uocant, penultimam syllabam breuem habens, ut,
Qui fere - uo re ingenu - uum uolet - uo agrum uo
- 9 Tetrametrum Acatalecticum, quod
& Alcmænicum dixerūt, constat pedibus quatuor, sed
ultimo trisyllabo, ut,
Telo - - rum intere - uo a ces - - sat genus - uo.
- 10 Tetrametrum Hypercatalecticum,
habet pedes quatuor & syllabam in fine superfluam.
Rarum genus, quod non facile apud probatos inuenias.
- 11 Pentametrum Catalecticum, quod &
Simicum dicitur, habet pedes quinque, quorum ultimus
uel spondeus uel trochæus est, ut,
Multa homi - uo nem docu - uo it mala - uo turpis e -
- uo gestas - -.
- 12 Pentametrum Acatalecticum uel Si-
monideum, pedes recipit quinque integros, id est, etiam
postremum trisyllabum. Talia sunt omnia Heroica, ex-
ceptis Spondaicis, si ultimum pedem abstuleris.
- 13 Pentametrũ Hypercatalecticũ, quod
pedes habet quinque et syllabã. Seruius Cherileũ uocat.
- 14 Hexametrũ Catalecticũ, præstantissimũ
illud est Heroici carminis genus, quod & ἑξάμετρον
xere,

xere, de quo nunc agimus. Volui autem has species omnes eo nomine subijcere, ut uideant studiosi, quot ex hoc uno carminis genere species deriuentur, si ad Dactylicum usq; Monometrum (ut sic dicam) descendere libuerit: deinde ut eandem rationem etiam in reliquis Carminum generibus discant adhibere.

De Hexametri passionibus.

Multæ & uariæ Hexametri passionēs sunt uel Accidentia, quæ partim illi propria sunt, partim cum reliquis communia: nos ea quæ illi soli conueniunt primo loco enumerabimus. Sunt autem ea secundum quæ alij uersus Catenoplij, alij Periodici, alij Sapphici, alij Bucolici dicuntur.

Catenoplij sunt, in quibus duobus Dactylis positus sequitur Spondæus, ut,
Mittite - - - forsan & - - - hæc o - - - lim meminisse iuuabit.

Sic autem dicti, quod ad hos saltare cōsueuissent oī τὰ ὄπλα σείοντες, id est, arma concutientes: eo quod duo Dactyli ruentem quasi celeritatem referant, quam tardior Spondæus excipiens breui mora retinet.

Periodici sunt, qui alternis uicibus nunc Spondæum nunc Dactylum admittūt. ποδιόδινæ enim Græcis dicuntur τὰ τεταγμένως ἀνέμνευæ καὶ αὐτὸς ὠγινόμνευæ, id est, quæ ordine certo & remittuntur.

DE CARMINVM RAT.

tur & repetuntur. Talis autem est hic Vergilianus,
Miscet a - u u gens te - - lis nemo - u u ra inter - - fron
dea - u u circum - u.

Sapphici dicuntur, qui & in principio & in
fine pedem & dictionem habent disyllabam, ut,
Tandem pauca refert: Ego te quæ plurima fando.

Bucolici proprie uocantur, si quartus pes &
Dactylus sit, & dictionem integram absoluat, quod alij
Cesuram Bucolicam uocauerunt, ut,
Nos patriæ fines & dulcia - u u linquimus arua. Habe-
tur hæc species in Bucolicis argumentis suauissima, sed
& reliqua ornat si cum ratione adhibeatur.

Passiones uero, quas hoc Carminis genus cum
reliquis communes aut habet, aut habere potest (licet
non cum omnibus) sunt, secundum quas alij χωλοὶ δι-
cuntur, aut ἰσόχανοι, ἰσόχημοι ἰσόλεκτοι, ἀπηρε-
τισμένοι, ἀπικλεγείς, ἄλγυοι, τραχεῖς, μαλακοί,
σείς, κακόφωνοι, ἡχετινοὶ, ὑπόρρυθμοι, τέλφοι &
ποδομορεῖς.

Primum autem quod χωλὸς attinet, quos Claudos
uocant, diuiduntur ij in Procæphalos, Acæphalos, Pro-
cælios, Lagaros, Dolychouros & Myuros.

Procæphali dicuntur quibus in primo pede
aut Syllaba aut Tempus ponitur superfluum, ut,

Misce - u - ruiq; herbas & non innoxia uerba.

Vides

Vides enim hic primum pedem Amphimacrum & quinque temporum esse, cum quatuor tantummodo deberet absolui.

Acæphali quibus in principio aut Syllaba aut Tempus deest. Inter hos Hephestio omnes eos numerat, qui primam Syllabam breuem habent, cuius sententiæ & Diomedes est. Exemplum huius apud Homerum est Iliad. ♪.

ἔπειτα δὲ νῦν δὲ τε καὶ ἑλλήνων τε ἰκνύετο.

Procoeli, in quorum medio Syllaba aut Tempus abundat, quare hoc nomine tanquam Ventricosi dicti sunt. Poterit fortasse talis uideri hic Vergilianus, nisi quis ad Systolen magis referre uelit, quod & facere licet,

Obstupu - uui stete - u - runtque comæ & uox faucibus hæsit.

In quo secundus pes quinque Temporum est, quem admodum & primus is quem modo in Procephalis numerauimus.

Lagari sunt hiulci uersus, quibus in medio Syllaba uel Tempus deest. λευαρόν enim Græcis idem est, quod inane & uacuum. Talis autem est hic,

Limina. - u uique lau u - rusque Dei totusque moueri, &c. Hic enim secundus pes lambus est tribus constans tantummodo temporibus, cum locus hic quatuor postulet.

Dolichouri, in quibus syllaba in fine abundas ponitur, ut, Atria dependent lichni laquearibus aureis.

DE CARMINVM RAT.

Sed de his etiam supra dictum est.

Myuri sunt, quorū penultima syllaba, quæ longa esse debebat, brevis est. *μυῦρον* enim Græcis dicitur *ὡς τὸ τέλος τῆς ἀπολεπτοῦ μῦρου*, id est, quod in fine quasi extenuatum est, uel, quod in fine defectu aliquo laborat. Talis est, quem ex Liuiο uetusto Poeta citant alij,

Balthæus & reuocet uolucres in pectore sinus u -.

Sunt autē & alij Versus, de quibus supra dictum est, inter quos primum locum tenent *ἰσόχρονος* uel *ἰσόπρος*, qui unicum pedem omnibus locis habent, ut Ennianus hic,

Olli -- respon -- dit Rex -- Alba -- i lon -- ga --.

Et hic Dactylicus,

Punica -- u u regna ui -- u u des Tyri -- u u os & A -- u u genoris -- u u urbem -- u.

ἰσόχρημοι, id est Aequiformes, qui unā tantummodo cæsura habent, ut Georg. 4.

Tartara, cæruleosq; implexæ crinibus angues.

ἰσόλεκτοι siue Aequidici sunt, in quibus singulis dictionibus aut commatis sua opponuntur contraria aut opposita, ut,

Alba ligustra cadunt, uaccinia nigra leguntur.

Hic enim album nigro, ligustra uaccinijs & Verbam cadere ipsi Legere opponuntur.

ἀπὸ

ἄπλετοί, id est, Absoluti, qui plenam
per se uel soli sumpti absoluunt sententiam, ut,

Tu coniux, tibi fas animum tentare precando.

Vides enim hoc uno uersu non modo quid faciendū
sit dici, sed & causam & totā quodammodo argumen-
tationem comprehendī.

ἄπλεγῆς uel Illibati dicuntur omnes Versus,
quotquot integris & nullam Figuram passis Syllabis
constant. Tales cum ubiq; sint obuiam, exemplo non
opus est.

ἄζυγοι dicuntur, in quibus multæ dictiones aut
membra sine omni ponuntur coniunctionis copula, ut

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen
ademptum.

τραχεῖς, id est Asperi, qui & Fragosi dicuntur,
sunt qui durum & inconditum enunciandi sonum ha-
bent, utpote qui aut durioribus consonantium commi-
xtionibus aut frequentiori collisionum serie exasperan-
tur, qualis est, quem modo citauimus.

μαλακοειδῆς, Teretes à Diomede dicuntur,
qui uolubilem & coherentem dictionem effingunt,
quod ferè sit si Adiectiuis rite præmissis sua substantiua
subiungantur, ut,

Lurida terribiles miscent aconita nouerca.

καὶ ὀφωοί, qui latis & asperis uocalibus defor-

DE CARMINVM RAT.

mantur, quod plerunq; fieri consuevit eiusdem uocalis nimia in uno metro repetitione, in primis, si ea per se sit durior.

ἡχητινοί, id est, Sonori, qui concinna et pro rei dignitate composita syllabarum & pedum modulatione formantur, ut,

Puluerulenta fuga glomerant camposq; relinquunt. Et,

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Differunt autem Sonori & Teretes, Cacophoni et Fragosi, quod hi ex Vocalibus magis, illi uero ex Compositionis ratione spectentur.

ῥωδῶδες μοῖαι sunt qui singulis dictionibus integris pedem absoluunt, ut,

Plangite - u u luctu - - scindite - u u uestem - - rum
pite - u u corpus - u.

Tales tamen omnes à nōnullis putantur qui aliqua forma ad Rhythmi similitudinem accedunt.

τέλειαι, id est Perfecti, qui omnes octo orationis partes in se continent, ut,

Hei mihi, si toties lachrymans ad funera cogar.

ῥωλομοῖαι Fistulares apud Diomedem dicuntur, in quibus proxima quæq; dictio priorem syllabarum numero excedit, ut,

Rem

Rem tibi conceſſi doctiſſime dulciſonoram.

Quantum uero ex Diomede colligere licet, reſe-
runtur huc etiam, qui uel quatuor tantum diſtiones
habent, quarum altera alteram excedit, qualis eſt hic
Ouidij,

Ver erat æternum placidiq; tepentibus auris.

Adnumerāt huc quidā Recipros Sotades
uerſus.
uerſus, quos alij à primo horum inuentore Sota-
deos uocitauerunt, qui antrorſum & retrorſum lecti,
metrum iuſtis conſtans pedibus abſoluunt, quale eſt,

Muſa mi - u u hi cau - - ſas memo - u u ra quo - -
numine - u u leſo - - .Hoc ſi inuertas tale eſt,

Leſo - - numine - u u quo memo - u u ra cau - -
ſas mihi - u u Muſa - u .

Solet autem hoc Carminis genus in Elegiacis non-
nunquā ita uſurpari, ut duo in his uerſus ea ratione in-
uertantur, ut inuerſo etiam dictorū ſenſu Pentametrum
in Hexametrum, & hoc in illud commutetur, quale eſt
hoc non indoctū nec illepidum in Pontificem ſcommā,
Laus tua, non tua fraus, Virtus, non copia rerum,

Scandere te fecit hoc decus eximium.

Hec enim inuerſa, & carminū ſpeciē et ſenſum ipſum
inuertunt, hoc modo,

Eximium decus hoc fecit te ſcandere rerum

Copia, non Virtus, fraus tua, non tua laus.

DE CARMINVM RAT.

Huius uero carminis certæ leges traduntur. Prima, Vt primus tam Hexametri quàm Pentametri pes Dactylus sit: similiter & Hexametri secundus. Secunda, Vt quartus Hexametri pes desinat in dictionem monosyllabam negatiuam. 3. Vt postrema dictio uersus pentametri sit quadrisyllaba. 4. Vt omnis ubiq; uitetur collisio. Horum omnium exempla uersus illi superius citati continent. Sæpe etiam contingit ut uersus inuersi, in diuersum plane Carminis genus abeant, quod in Periodicis usitatissimum est: sed de illis pluribus agere nõ est nostri instituti.

NOTIONES ALIQVOT IN Hexametris obseruandæ.

Illud autem admonendum duximus, quod posite iam uersuum species frè omnes Carminibus ornatum & addunt et detrahunt. Hi enim qui alijs uersibus uos aut asperi, duri uel molles & soluti uidentur, in loco positi, e regie & cum decoro rem de qua agitur, exprimunt. Non autem in loco adhibiti, ostendunt authori et ingenium & iudicium defuisse. Contra quoq; qui per se augusti & uere Heroici sunt, si crebrius ponantur, in re etiam humili, tam abest ut eam ornent, ut risum magis Lectoribus moueant, perinde ac si quis puero Herculis cothurnos induere conetur: nisi forte tale argumentum

mentum sit, in quo per exercitationis lusum res minias amplificando, aut ingenij vires experimur, aut risum uoluptatemq; Lectoris querimus.

Summa itaq; & præcipua ferè Poetæ ars erit, ut metrorum species rebus pro harū dignitate possit accommodare. Sicut enim in corollis texendis non omnes flores omni loco positi ornamentum habent & gratiam, sed grata uarietate & texentis iudicio dispositi: Sic & in carminibus non omnes Versuum Species, quamuis augustæ & uolubiles, omni in loco decenter solent adhiberi.

SECUNDO, ea est optima pedū dispositio, in qua nullus pes integra dictione constat, ut,

Imposi-uu tis au-- ro dapi-uu bus pate-uu
rasq; te-uu nebant--.

Non tamen hoc pro Regula habendum est, à qua discedere nefas sit. Licet enim secus facere probatissimorum Poetarum exemplo, ut,

Panditur-uu intere-uu a domus-uu omnipo-
-uu tentis O-uu lympi--.

Fit etiam sæpius ut tres pedes tribus dictionibus integris absoluantur, ut,

A ter-- go lon-- gum per-- ualles-- pascitur
-uu agmen-u.

Hoc autem si in Carminis fine, id est, tribus postre-

DE CARMINVM RAT.

mis pedibus contingat, facile ueniam meretur: in principio autem durius est & incomptius quàm ut usurpāri debeat, nec frequēter apud politos carminis scriptores inuenietur.

TERTIO uitiosum habetur, si uersus à Colossione incipiat cum dictione monosyllaba. Quantum enim hoc cauerint Vergilius et Ouidius quiuīs uel mediocriter in illis exercitatus facile deprehendet.

QUARTO curandum, si ulla ratione fieri potest, ut Adiectiua Substantiuis præponamur, ita tamen ut aliquid intercedat, ut Metam. 1.

Mollia securæ peragebant otia gentes.

Hoc enim tum ad carminis elegantiam, tum ad lectoris uoluptatem facit, dum semper quid nam sequatur quasi intentus expectat.

QUINTO, in fine cum primis conueniens habetur, si Versus dissyllaba uel trissyllaba dictione finitur. Si enim tetrasyllaba, pentasyllaba aut etiam monosyllaba (nisi animalis nomen sit aut enclitica particula, uel si duæ monosyllabæ in fine ponantur) fuerit, multum gratiæ Carmini detrahatur.

SEXTO, Leonini uersus, quorum medium cum fine syllabarum æqualitate respondet, rarius ponendū sunt. Inepta enim ea est in Carmine Syllabarum congruentia, si sit frequentior, ut,

Quid

Quid frustra missis in me certatis habenis.

SEPTIMO, diligenter curandum, ut Epitheta rebus cōueniant, his enim Poeta tanquam cibo utitur, imò Carminum ceu anima quædam esse uidentur. Nec enim semper conueniet Leonem trucem aut immanens dicere, et mulicrem semper imbellem, &c. sed hæc omnia circumstantijs diligenter consideratis temperanda sunt.

POSTREMO, Verba inusitata, sordida et omnia quæ difficilior percipi possunt & intelligi, ceu scoluli à nauigantibus fugienda sunt: in quibus tamen hodie multi nimium inepte se torquent, qui ut se Græculos ostendant & linguarum peritos, nec à Græcis nec Barbaris dictionibus sibi temperant, licet & locus & argumenti natura nonnunquam repugnet. Hic omnia pura & Latina esse conuenit.

Hæc de Hexametro copiosius admonenda duximus, quia ut Carminis genus est præstantissimum & usitatissimum, sic multa in hoc continentur, quæ diligenter cognita haud parum ad sequentium metrorum intellectum facient.

DE CARMINE ELEGIA CO.

Cap. X.

Heroico uersui si Pentametrum iungas, Elegiacum Carmen constituitur, luctibus, dolori &

DE CARMINVM RAT.

querelis aptum : quia prior uersus perfecto ordine de-
currens à secundo, quasi claudicāte, & sexto pede ceu
per singultum absorpto, excipitur. Vnde apud ueteres
primo nihil præter funebres orationes aut alia leuioris
argumenti hoc genere describebantur. Primus omnium
apud Latinos Ouidius (ut opinor) inuenitur , qui in
sublimiori & ardua magis materia hoc usus est, utpote
in Fastis, nō semel tamen carminis imbecillitatem que-
stus, ut cum inquit,

Quid uolui demens elegis imponere tantum

Ponderis? Heroici res erat ista pedis.

Paulatim uero eò res processit, ut uarijs accommodare
tur generibus. Dictum est (ut nonnullis uidetur) πρὸς
τὸ ὁλοκαῖρ τὸν τελευτότατος: quia defunctorum
laudes hoc celebrabantur. Alij uero ab ἑλεος deducūt,
quod misericordiam significat. Author eius quis nam
primus fuerit incertum est, quod etiam Horatius in ar-
te poetica fatetur, cum dicit,

Quis tamen exiguos elegos emisit author,

Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.

Quia autem de Hexametris prima Elegiaci parte
satis dictum est, nunc Pentametri compositionem pro-
sequemur.

Ea autem non multum ab Heroica distat, quia dua-
bus constat Semiquinarijs, quæ ambæ in Hexametrum
possunt

possunt coincidere. Primam autem Heroicam uocant, quia Pentametrum non alio principio, quam Heroica Penthemimeri utitur. Secundam, Dactylicam dixerunt, quia duobus Dactylis constat & Syllaba. Curandum autem est ut primæ Semiquinariæ ultima syllaba longa ponatur: brevis enim eadē esse non potest, nisi id in maiori opere & rarius & probatissimorum poetarum exemplo fiat. Licet enim Ouidius & alij eandem sepe corripuerint, nobis tamen non statim in exemplum & regulam trahendum est, quod magnis ingenijs concessum esse uidemus. Secundæ autem Semiquinariæ ultima syllaba, pro ratione omnium Carminum est indifferens. Erit igitur (ut brevis sim) legitima eius constitutio, ut duo priores pedes uel Dactyli utrique, uel Spondæi, uel mixti sint, quos longa sequatur syllaba. Duos uero posteriores Dactylos puros esse necesse est, qui & ipsi superfluam syllabam habeant adiunctam, hoc modo.

1 Bella mi - u u hi uide - u u o - .

2 bella pa - u u rantur a - u u it u, Vel

1 Satur - - nus re - - gnis -

2 à toue - u u pulsus e - u u rat u. Vel

1 Res est - - sollici - u u ti -

2 plena ti - u u moris a - u u mor u.

Sunt autem, qui aliam ab hac diuersam mensurandi

DE CARMINVM RÂT.

rationem tradiderunt, secundum quam Versus in medio integer permanens Spondeum in tertio loco recipit, primis duobus aut Dactylum aut Spondeum indifferenter: duobus uero ultimis Anapestos, ut,

Bella mi - u u hi uide - u u o bel - - la paran u u - tur
ait u u u. Vel

Res est - - sollici - u u ti ple - - na timo u u - ris æ
mor u u u.

Ego autem priorẽ rationem seruari malim: ea enim pueris tum in scandendo tum in componendo carmine est facilior. Deinde & hoc cauet, ne Versus in medio, dictione aliqua ita connectatur, ut sine integræ dictionis sectione diuidi nequeat: de qua re agemus.

NOTIONES ALIQVOT IN Elegiacis obseruandæ.

IN PRIMIS in hoc carmine curandum est (quod modo monuimus) ut prima Penthemimeris, quã Heroicam uocauimus, dictionem finiat. Vitiosum enim tale carmen habetur: cuius apud Diomedem exemplum hoc ponitur,

- 1 Hæc no - - stræ quoq; - u u sen -
- 2 tentia - u u mentis e - u u rat u.

Hoc enim pronuntiatione parum aut nihil à prosa differre animaduertis. Nec moror quod huiusmodi quedam

quædã apud aliquos celebres Poetas inueniuntur: ego enim meliores sequi malo, apud quos hæc non facile inuenias.

SECUNDO spectandum quali dictione Pentametrum finias: ea enim si disyllaba fuerit quadrat eleganter & pulchre claudit. Monosyllaba etiam non inepte ponuntur, si id cum collisione fiat, ut,

Nomina mutarunt, hic Deus, illa Dea est.

Absurdissima autem est in fine posita dictio trisyllaba, quæ (præterquam in Epigrammatis, ubi sensus argutia magis spectatur) omnino fugienda est. Ab illis enim ita horruit carminis huius politissimus artifex Ouidius, ut paucissimos huius generis uersus in omnibus suis operibus inuenias. In Heroinis certe, quæ magnam apud omnes laudem meruerunt, unicum hoc in Hypermnestræ epistola extat,

Quæ tamen externis danda forent generis.

TERTIO obseruatur hoc diligenter ut Pentametrum cum suo Hexametro præcedenti sententiam et perfectam constructionem absoluat. Ineptum enim foret, si dictiones ex alijs distichis ad sententiæ completionem assumerentur.

POSTREMO summa diligentia curandũ est, ut dictio sit pura, tersa, aperta, simplex & elegans. Vitentur uoces asperæ, obsoletæ, priscae & peregrinæ.

DE CARMINVM RAT.

Vitentur constructiones obscuræ & coactæ. Denique nihil hic uel durum uel inuitum coactumq; conspiciatur. Cum enim numeri sint simplices facilesq; minime decet eos nimio uerborum pondere, & sententiarum obscuritate & fastu aggrauatos opprimere. Huc autem multum faciet eorum Poetarum lectio, qui in hoc genere clarissimi excelluerunt, quales sunt Tibullus & Ouidius, quorum alter decora grauitate, qua ratione Elegorum lasciuiâ aut luxuria, si mauis, constringenda sit, docet: alter ueram in his simplicitatem & euidentiâ ostendit. Reliqua uero quæ in his notanda sunt, ex præmissis petere licebit.

DE SAPPHICO HENDECA.

syllabo, Cap. XI.

LYrica Carmina antiquitus ad Heroum fortia gesta & Deorum encomia adhibebantur, quod & Horatius sentire uidetur in arte,

Musa dedit fidibus Diuos puerosq; Deorum.

Tandem uero & Symposia & reliqua argumenta his describi consueuerunt. Nomen autem adeptæ sunt quod ad lyre modulos canerentur. Horum species est metrum Sapphicum, quod Lesbia Sappho Poetria aut inuenisse aut expoliuisse dicitur. A syllabarum numero Hendecasyllabum, & a pedibus Pentametrum appellatur. Harmoniâ uero (ut sic dicam) iucundâ & suauem habet,

bet, si legitimā cōstitutionē suā sequatur, quæ talis est,

5				
1	2	3	4	-
- u	--	- u u	- u	- u
Inte	ger ui	tæ scele	risq;	purus

Cuius speciei uersus tres continuo ordine poni solent, quibus deinde Adonicus subiungitur Dactylo & Spon-
dæo constans: sic ab Adone Veneris amasio dictus.

Est autem illius alia adhuc mensurandi uel scanden-
di ratio, qua semiquinariam recipit: ita ut primum locū
Trochæus, secundū Spondæus cum alligato semipede,
id est, Syllaba longa occupet: secunda uero pars Ana-
pæstum recipiat cum iambo & semipede alligato, ut ui-
dere est hoc exemplo,

1 Inte - u ger ui -- tæ -

2 sceleris u u - q; pu u - rus u.

Alij etiam hoc carminis genus unā cū reliquis sequen-
tibus per ἀπρονόου scandunt, hoc modo,

Integer ui - u - - tæ sceleris - u u - q; purus u - u.

Ego uero pueris superiorem formam magis proponen-
dā esse puto, quia facilius est unū pedem & usitatum,
quā aut cōpositos aut aliās minus usitados obseruare.

NOTIONES ALIQVOT

in Sapphicis obseruandæ.

PRIMO, suauius & elegantius illud Sapphicū

DE CARMINVM RAT.

est, quod Penthemimerim recipit. Quò etiam multum facit secunda scandendi ratio, cuius supra meminì, quæ uel hoc solum nomine negligi non debet. Quamuis hoc non tam curiose, ut in Elegiacis, obseruandum est.

SECUNDO obseruatur, ut si prima Sapphici dictio monosyllaba sit, dissyllaba eandem excipiat, ut,

Te minor latum reget æquus orbem.

Sic enim uersus melius coherere uidetur, si primo statim loco cæsura habeat.

TERTIO non indecorum est, si Adonium metrum, quod tribus Sapphiciis subiungitur, Substantiuis constet, quorum Adiectiua uel Epitheta in præcedentibus ponantur. Sic enim tota series uelut ex uno corpore dependebit, ne mutila & luxata parumq; coherentia uideantur. Exemplum sit tale,

Te minor latum reget æquus orbem,

Tu graui curru quaties Olympum,

Tu parum castis inimica mittes,

Fulmina lucis,

POSTREMO concinnius uidetur, si Adonius duabus constet dictionibus & non una tantum: quod tamen non anxie obseruatum à plerisq; uidemus. Inuenitur etiam apud Horatium, ut Adonius Procephalus sit, & eius prior syllaba, quæ superflua est, cum præcedentis sine collidatur, ut in hoc, quod etiam supr. à anno
tanti

tauinus, exemplo,

Labitur ripa Ioue non probante

Vxorius annis.

Nonnunquam etiam fit citra collisionem, ut eius, quæ in Adonio est, dictionis prior syllaba ad præcedens metrum pertineat, ut in hoc uersu,

Grossæ non gemmis neq; purpura uenale nec auro.

Sed hæc & alia huius generis usus addocebit.

DE PHALECIO. Cap. XII.

Phalecium metrum ab inuentore Phalecio sic dictum est, qui Cererem hoc carminis genere celebravit, ut Terentianus docet. A syllabarum numero Hendecasyllabum, à pedibus uero Pentametrum dici potest. Constat autem ex ueteribus (quod & Ioannes Pierius testatur) initio his nihil quod prolixioris argumenti esset descriptum fuisse: postea uero eorum lepore & suauitate melius percepta, luxuriare in iisdem Poetæ coeperunt.

Eius Compositio communis & usitata à plerisque hæc est. Primo loco Spondæum, secundo Dactylū recipit. Tres uero sequentes Trochæus occupat, nisi quod ultimus, pro omnium carminum ratione, etiam Spondæum admittit, hoc modo,

Vitam -- quæ faci -- unt be -- ati -- ore --

DE CARMINVM RAT.

Iucun -- diſſime - 〇〇 Marti - 〇 alis - 〇 hæc ſunt --.

Eſt autem & alia hæc menſurandi & componendi ratio, quam nonnulli non inepte nec incommode tradiderunt, ut ſcilicet duabus Semiquinarijs conſtet, quarum prima Heroica ſit, Spondeo conſtans & Daſtylo, quibus adiungatur ſemipes ſyllabam habens longam: Altera uero Iambica ſit, duos Iambos cum adhærente ſemipe pede altero continens, hoc modo,

1 Summum -- nec metu - 〇〇 as -

2 diem 〇 - nec 〇 〇 - ptes --.

Atqui hæc ratio licet à nullis Poetarum anxie obſeruata ſit, tamen hoc commodi aſſerre uidetur, quod cauet, ne metrum Semiquinaria inepte careat, quæ etiam in hoc genere uenuste ponitur.

Sunt etiam, qui hanc Scandendi rationem ſequantur, ut primo loco Epitritum quartum, ſecundo Dijambum, tertio Bachium uel Amphibrachym collocem, ut

Summum nec me --- 〇 tuas diem 〇 〇 - nec optes

〇 ---.

Hoc autem ut non reprehendo, ita pueris faciliorem formulam magis commodam eſſe arbitror.

Notandum tamẽ eſt, quod Catullus nonnullis pedibus licentioſe in hoc Carminis genere uſus eſt, ut cum primo loco nunc Iambum nunc Trochæum collocat, ut,

Diſer

Difer - tus puer ac facetiarum. Item

Neu ti - bi libeat foras abire.

Deinde etiam secundo loco Trochæum inuenies, ut in hoc uersu,

Vno in - lectu - lo erudituli ambo.

Quanquā hic nonnulli syllabam LO per licentiam non elidi dicant, & propter sequentem uocalem corripi, quod etiam ipse cōtumaciter negare nolim: sic enim apud eundem ex Spondeo, quem secundo loco posuisse uidetur, per Diæresim Daçtylum faciunt, cuius etiam supra mentionem fecimus, ut,

Verbosa gaudet Venus loquela. Vbi uerbum

Gaudet per Diæresim trisyllabum legitur.

NOTIONES IN PHALE-

cijis obseruandæ.

Non iniucundum esse à nonnullis obseruatum est si per Semiquinariam Phalecium metrum secari possit, ut modo annotauimus. Quod tamen, ut non semper fieri potest, ita curandum ut tunc secundus Pes, qui Daçtylus est dictionem terminet, ut in hoc uersu,

Iucun - disime - Martialis hæc sunt.

DEINDE quod in omnibus Epigrammatis uenuste fit, huic metro maxime & conuenire & miram gratiam addere uidetur, si crebra *ἄσπονδοι*, id est, dictionū collusionem cōstet, uel si dictio aliqua, per quam

DE CARMINVM RAT.

maxima uis & carminis sensus perficitur, imò integer etiam Versus qui incundior est & ad rem accommodatior in principio positus, uel in medio uel in fine repetatur.

Postremo, si multa Adiectiua quæ ad unum Substantiuum referuntur, ordine sine coniunctionum copulis collocentur. Sed hæc omnia cum alijs obseruatu dignis frequens lectio & scribendi exercitium præstabit.

DE CHORIAMBICIS. Cap. XIII

Choriambicum metrum uarium est, cuius & uariæ à diuersis authoribus traduntur species: nec hic omnes consentiunt, dum alij alias atque alias illius partes enumerant. Nos autem, quia hæc pueris scribimus, aliorum disputationes scientes omittimus, quin quæ eius species subijcere contenti, quæ & facillima & usitatissima apud Latinos inueniuntur: sunt autem hæc, Asclepiadeum, Gliconum, Aristophanium, Alcaicum & Sapphicum.

DE ASCLEPIADAE O.

Prima Choriambici Species ab authore Asclepiadea dicta est, & Choriambica à pede prædominante nominatur. Non infimum autem inter Lyrica locum tenet hoc metri genus, quia principibus & magnis uiris ferè accommodari consuevit.

Scanfionem admittit triplicem, quarum prima quatuor

tuor duntaxat pedibus constat, primo Spondeo, secundo & tertio Choriambis, qui alias Amphimacri dicuntur, quarto Pyrrhichio uel Iambo, ut,

Mecce -- nas atavis - u u - edite re - u u - gibus u u.

Secunda autem ratio duabus constat Semiquinarijs: in fronte Spondeum habet quem Dactylus cum adhærente excipit semipede longo. Secunda autem pars Dactylum & Trochæum recipit cum adiuncto semipede altero, ut,

1 Mecce -- nas ata - u u uis -

2 edite - u u regi - u bus u.

Tertia mensuratio huic per omnia similis est, præterquam quod in fine aut Dactylum ponit integrum aut Amphimacrum, ut,

1 Mecce -- nas ata - u u uis -

2 edite - u u regibus - u u.

Quamquam uero prima mensurandi ratio maxime propria & usitatissima uideatur, utpote quod Choriambi in ea primatum teneant, à quibus Carmen nomen suum traxit: superiores tamen nobis magis idoneæ uidentur, facilius enim eas percipiunt pueri, quæ minores pedes admittunt, quàm quæ quadrisyllabis constant. Tum & hoc cauent ne metrum hoc Penthemimeri carcat, quod non minimum alioqui uitium habetur. Nihil autem ustat, quin ut quibus eam mensurandi rationem sequas

DE CARMINVM RAT.

tur, quæ sibi facillima uidebitur, modo Carminis ratio-
nem & syllabarum numeros non confundat.

Notandū etiam quod hic Diomedes
tradit, Asclepiadæum Versum addita syllaba in Penta-
metrum conuerti, ut,

Meccenas atauis edite remigibus.

Item ex Hexametro Asclepiadæum fieri, si in me-
dio & fine dictionem disyllabam subtrahas, ut,

Iam iam nulla mora est, sequor, en modo, ducite,
pergam.

Hinc si tollas dictiones duas, mediam scilicet SE-
QVOR & ultimam PERGAM, Asclepiadæum
habes, ut,

1 Iam iam -- nulla mo - uu ra est-

2 en modo - uu ducite - uu.

Quod idem fit si in medio unam longam Syllabam
deinas cum ultima dictione disyllaba, ut si uersum mo-
do citatum sic legas,

Iam iam nulla mora est, me me modo ducite, pergā.
Hinc si alterum Me & ultimam dictionem sustuleris
Asclepiadæum est, ut,

Iam iam nulla mora est, me modo ducite.

E contra uero huiusmodi dictionibus interposi-
tis ex Asclepiadæo Hexametrum facies, ut,

Certat ter geminis tollere honoribus.

Asclea

Asclepiadæum est quod in Hexametrum abit hoc modo,

Certat ter geminis cito tollere honoribus illos.

Quod etiam fieri potest, si pro duabus breuibus syllabis unam longam in medio inseras, ut

Certat ter geminis attollere honoribus illos.

Hæc autem ideo monemus, ut studiosi uideant, qua ratione aliud Carminis genus nascatur ex alio, ne temere ortas has scribendi rationes existiment.

DE GLICONIO.

GLICONIVM metrum à primo suo inuentore sic nominatum, Compositionem facillimam & simplicissimam habet. Tribus enim tantummodo Pedibus absoluitur, quorum primus Spondeus est, reliqui uero duo Dactyli, ut,

Tunc nec -- mens mihi 0 0 0 nec color -- 0 0.

Nunquam autem uel quàm rarissime solū purū uue ponitur, frequenter uero Asclepiadæis immisceri consuevit, diuerso tamen modo: nunc enim duos, nunc tres Asclepiadæos præcedentes sequitur, nonnunquam cum illis uicibus alternis permutatur, aliquando etiam primum uersum Gliconium, secundum uero Asclepiadæum esse inuenies, ut in hac Horatii Oda,

Sic te -- diua po -- 0 0 tens Cypri -- 0 --

Sic fra -- tres Hele -- 0 0 næ -- lucida -- 0 0 sydera -- 0 0

DE CARMINVM RAT.

DE ARISTOPHANIO.

TERTIA hæc Choriambici species est, ab Aristophane nimirum sic appellata: quia illius apud hunc frequens usus est. Sed & hanc rarissime solā puramq; inuenies, sed alterius generis carminibus intermixtam. Constat pedibus duobus Choriambo primo et secundo Bachio uel Amphibrachi, ut,

Lydia dic - u u - per omnes u - -, Vel

Funera ne - u u - uirilis u - u.

Sunt tamen qui hoc alio modo nonnihil ab hoc diuerso metiantur, secundum scilicet pedem Iambum constituentes, cui syllabam superabundantē connectunt, ut

Lydia dic - u u - per o u - mnes -.

Sed ut ut hæc sumantur nil ad ipsius metri compositionem impedimenti afferent.

DE ALCAICO.

Alcaicum metrum proprie dicitur, quod constat Epitrito secundo, duobus Choriambis & Bachio siue Amphibrachi, ut,

Te Deos o - u - - ro Sybarim - u u - cur properes
- u u - amando u - -.

Hoc uero genus à nonnullis Alcaicum Tetrametriū dictum fuisse inuenio, qui etiam aliam speciem, Alcaicum scilicet Pentametrum tradiderunt, cuius pedes faciunt, Spondeum, Choriambos tres, ultimo autem loco Iambum

Iambum uel Pyrrhichium, quale est illud Horatii,

Tu ne -- quæsieris -- -- scire nefas -- -- quem
mihi quem -- -- tibi --.

Hoc autem alij Sapphicum, Diomedes Archilochiū,
Seruius uero Alcmanium uocauerunt.

DE SAPPHICO CHO-
riambico.

Magna in hac specie apud Grammaticos est uarietas: sunt enim (ut modo dictum est) qui hoc Sapphicum uocitent, quod nos modo Alcaicum esse diximus: quia nimirum fieri potuit ut plurimum specierum unus author aliquis inueniretur. Sunt & alij, quos & nos sequimur differentie gratia, qui Sapphicum Choriambicum esse dicant, quod tribus constat Choriambis & ultimo pede Bachio uel Amphibrachi, ut,

Iane pater -- -- Iane tuens -- -- diue biceps
-- -- biformis --.

Et hæc nunc de Choriambicis dixisse sufficiat, reliqua enim quæ hic traduntur, non adeo multum ad iuniores faciunt. Qui uero omnium Choriambicorum exempla uidere cupit, Alas, quæ in fine Theocriti excusæ extant, inspiciat.

DE ARCHILOCHIO. Cap. XIII.

Archilochia metra, ab Archilochō inuēiore, ut conijcere licet, dicta, duplicia celebrantur.

DE CARMINVM RAT.

quorum utrasque species in quartam Odam Horatius coniunxit.

Primum, Heptametrum est: constat cæsura Bucolica de qua dictum est superius, & tribus Trochæis, uel ultimo etiam Spondæo.

Secundum, Pentametrum est, quinque enim pedes continet, & syllabam in medio superfluum: Semiquinariâ scilicet Iambicam, quæ primo loco Spondæum uel Iambum indifferenter admittit, secundo uero Iambum solû, cum annexa illi syllaba longa: quibus postea tres Trochæi subiunguntur.

Prioris Typus est hic,

Solutur - u u acris hy - u u ems gra - - ta uice
- u u ueris - u & Fa - u uoni - -.

Posterioris Typus hic,

1 Trābum u - q; sic - u cas -

2 machi - u na ca - u rinis - -. Vel

1 Nec re - - gna ui u - ni -

2 sorti - u ere - u talis - u.

Est etiam tertia species, quæ ex Iambico Dimetro et Penthemimeri Heroica componitur, de qua infra de Metris Horatianis inuenies.

DE ANAPAESTICO. Cap. XV.

HOC Carminis genus principalem pedem Anapaestum habet, à quo & nomen suum trahit: quan-

quanquam nonnunquam & Iambum & Dactylum ab initio positum inuenias.

Generalē eius diuisionem faciunt, ut aliud sit Commune, aliud Aeolicum, aliud ῥυχαῖς ἰσθῶν. Commune quidem, quod primo loco Anapaestum habet, uel Spondaeum uel Dactylum. Aeolicum uero, quod à Iambo incipit: quanquam hic nonnulli nō principio modo, sed etiam alijs in locis Iambum admitti uelint. ῥυχαῖς ἰσθῶν est, quod Bachio finitur, aut Iambicam τὰ τέλει δὲ in fine habet. Præcipuum autem in hac Specie est, si primo pede Spondeo uel Iambo inferatur Bachius. Hoc idem alij Archebuleum dixerunt ab Archebulo Thebano Poeta, qui eo plurimum est usus. Meminit huius Lud. Cælius lib. 15. Antiq. Lect. cap. 26.

ALII uero simpliciores eius diuisionem secuti, duas species tradunt, primam Pindaricam Dimetram Acatalecticam: alteram Paræmiacam aut Partheniacā (sic enim alij legunt) Dimetram Catalecticam,

PRIMA species constat Spondeo, Anapaesto, Dactylo & ultimo pede Trochæo uel Spondeo. Nonnunquam uero etiam Proceleusmaticum recipit, sed rarius.

Typus eius est.

O stel - - liferi u u - conditor - u u orbis - u.

SECUNDA species Paræmiaca est, quæ recipit Spondaeum, duos Anapaestos & Syllabā superfluam

DE CARMINVM RAT.

indifferentem. Alij hanc speciem Hephthemimerim Anapesticam uocauerunt, eo quod post tres pedes Syllabam habeat superabundantem.

Typus eius est.

Felix -- ninium 00 -- prior æ 00 -- tas --.

Notandū autem in his omnibus, quod proprie per dipodiam scanduntur, licet magnam cum Dactylicis asinitatem habeant.

Deinde, etiam hoc in primis uenustum hic esse tradiderunt, si singule Syzygiæ singulis & integris dictionibus consent; quod tamen non ubiq; anxius obseruatum esse conspicitur. Plura de his apud alios inuenire liceat: hæc pueris sufficiant.

DE IONICO A MAIORI.

Cap. XVI.

IONICA metra duplicia apud Grammaticos traduntur, quemadmodū & Pedes Ionici duplices sunt, Maior scilicet & Minor. Quamuis autem Ionicum à Maiori nonnulli parum usitatum esse apud Latinos contendunt, eaq; causa totum omiserint, huc tamen illud cum aliquot suis speciebus collocandum duxi, ne in hac parte studiosis defuisse uideamur.

Crescit autem hoc carminis genus à Dimetro Braehycatalectico usq; ad Tetrametrum Acatalecticum. Pedem uero principalem recipit Ionicum à Maiori & plerunq;

plerunq; Trochaica Cataclide aut Syzygia finitur, ut
 Aurum parit -- u u artes & e -- u u afdem mode
 -- u u ratur - u. Tetrameter Brachycatal.

Aliquando tamen Trochaicis Syzygijs mixtum in-
 uenies. Nonnunquam & Pæonicos secundos recipit, in
 principio maxime: primam enim syllabam ferè indiffe-
 rentem ponere consueuerunt. Interdum etiam Trochai-
 cas Syzygias in Spondeū terminat, ita ut septem Tem-
 porum efficiantur. Gaudet etiam resolutionibus, qui-
 bus nonnunquam longa syllaba in duas breues resolu-
 tur: & è contra duæ breues in unam longam constrin-
 guntur, ut apud Horatium in hoc uersu,

Nec Martia -- u u les hoedi --- lia lupos u u u --.

Hic enim secundo loco Molossus --- pro Ionico
 maiori -- u u positus est, & quartus locus pro Tro-
 chaica Cataclide - u - Pæanem quartum u u u - habet.

Typus puri Ionici à Maiore.

1	2	ultimus
-- u u	-- u u &c.	- u - u
u - u u		- u --
		- u -

Typus Ionici mixti à Maiore.

1	2	ultimus
-- u u	-- u - u &c.	- u - u
		M 2

DE CARMINVM R A T.

u - u u - u - - &c. - u - -
 u u - u u u u - u u &c. u u u - u
 - u u u u - u u u u &c.

Epionica
metra.

Adnumeratur autem his etiam aliud Ionicorū genus, quod Epionicum dixerunt, quod in principio Iambicam dipodiam assumit, ita ut prima regio uel Di- iambus sit uel Epitritus tertius propter primam sylla- bam in hoc carmine (ut supra diximus) indifferentem, secunda autem purum Ionicum à maiore recipiat, ter- tia Trochaicam Cataclidem, id est, Dactylum uel Am- phimacrum. Tale est illud Horatij.

Vides ut al u - u - ta stet niue - - u u candidum - u u,
 Dissolue fri - - u - gus ligna su - - u u per foco - u -.

Sunt uero, qui hoc (quod & pueris facilius factus uidetur) per Penthemimerim Iambicam scandunt & duos Dactylos, hoc modo,

Vides u - ut al u - ta - stet niue - u u candidum - u u.

DE IONICO A MINORI.

Cap. XVII.

SED ET HOC carminis genus à pede prædo- minante nomen traxit, et superioris rationem per omnia sequitur. Si enim purum fuerit locis omnibus Ionicum à minori recipit, ut in illo Horatij,

Miserarū est u u - - neq; amorī u u - - dare ludū u u - u.

Mi.

Miscetur autem Trochaicis dipodijs, ita tamen, ut Ionica Syzygia quæ Trochaicam præcedit, ex Pæone tertio sit coniuncta, nam eam quinque tantummodo temporum esse necesse est: rursus ut Trochaica Syzygia Ionicam præcedens septem Tempora contineat constans ex Epitricto secundo. Admittuntur præterea etiam contractiones & resolutiones in hoc genere, sicuti in præcedente: unde nonnunquam Pæon tertius in Palimbachium contrahitur, ita tamen ut tunc ferè Trochaica sequens primam, quæ alioquin longa est, in duas breves resoluat. Inveniuntur etiam Molossi in hoc genere, sed rarius & locis plerumque imparibus positi, ut in superiore in paribus poni consueverunt.

Typus puri Ionici à Minore.

1	2	ultimus
uu--	uu--&c.	uu--
		uu-u

Typus mixti Ionici à Minore.

1	2	3	ult.
uu--	uu--	uu--&c.	uu--
uu-u	-u--	uu-u	-u-u
-u--	uu-u	-u--	
uu-u	--u	uuu-u	
---		---	

DE CARMINVM RAT.
DE CARMINE IAMBICO.

Cap. XVIII.

IAMBICVM metrum, à pede, qui in eo principi-
patum tenet, sic dictum est, conuiciantibus aptum:
unde & nonnullis apud Græcos nomen traxisse uide-
tur, *ἰαμβικός* enim illis idem quod *ὑβελικός* signi-
ficat. Alij uero à lambe puella nomen indiderunt,
quæ hoc Carminis genere turpiter lacescita laqueo ui-
tam finiuit. Sunt præterea, qui dicant Cererem ob fi-
lia raptum afflictam in Attica ad mulierem quandam
Nibam nomine diuertisse, cuius famula lambe eā dolen-
tem horū numerorum saltatione consolata sit, & hinc
nomen carmini esse inditū. Sed hæc fabulosa esse nemo
non intelligit. Constat autem in conuiuijs & calumnijs
huius usum creberrimum esse. Utuntur autem hoc Tra-
gici imprimis, qui integras fabulas exceptis choris hoc
genere absoluunt. Frequenter autem à Comicis quoq;
usurpatur, quia tale Carminis genus est, quod ad quam-
uis materiam uel sublimem uel humilem possit accom-
modari. Est autem duplex, Purum scilicet & Mixtum.

Iambicum
purum.

P Y R V M est, quod omnibus locis Iambum reci-
pit, aut loco Iambi in locis paribus quidem, interdum
Tribrachym, interdum Anapestum (sed hunc apud La-
tinos non facile reperiis) imparibus autem præter hos
iam dictos, Spondæum quoq; Dactylum, et ex resolutione

Proa

Proceleusmaticum. In fine uero, quia ultima syllaba in omni metro indifferēs est, etiā Pyrrhichius locū habet.

Notandum tamen quod Ioannes Picrius admonet, optimum Iambicum esse, quod puris Iambis constat, uel alternis locis Spondeo nimiam celeritatem temperare. Dactylum uero in solo principio rite collocari. Anapaestum raro & nullo praterquā primo aut quinto loco adhibendum. Tribrachum etiam non prater unum admiscendum, & hoc uel primo, uel secundo, uel etiam quarto loco.

Typus Iambici puri.

1	2	3	4	5	6
u -	u -	u -	u -	u -	u -
--	uuu	--	uuu	--	uu
-uu		uuuu		uu-	
uu-				uuuu	
uuu					
uuuu					

Crescit uero Iambicū metrum à Dimetro Acatalecticō usq; ad Pentametrū Acatalecticū; ex omnibus tamē speciebus usitatissimæ sunt, Dimetri & Trimetri, quos propter pedum simplicium numerū Senarios uocauerunt. Tetrametrū etiam apud Comicos usurpatum esse inuenies. Nec refert, si metrum hoc pedum numero

DE CARMINVM RAT.

augere uelis, modo eam, quam supra de paribus imparibusq; locis regulam dedimus, obserues.

Scazontes,

Si uero in Senarijs ultimum pedem Spondæum uel Trochæum feceris, uersus hic Scazon uel Choliambus dicitur, ad conuitiandum accommodatissimus: quare multus illius apud Martialem usus est. In quibus tamen diligenter obseruandum, ut quintus pes semper lambus sit. Licet enim quidam e recentioribus Spondæo usi sint, certe hoc sine probatorum poetarum (Latinorum dico) exemplo fecerunt: quapropter minime sunt imitandi. Exemplum Scazonis sit hoc,

Ego es - se mise u u u rum cre - - do cui u - placet
u - nemo - - +

Priorum enim quatuor pedum eadem quæ Dimetri A catalectici est Constitutio.

**Iambicum
mixtum.**

MIXTVM autem genus est, quod omnibus in locis excepto ultimo (ubi semper Pyrrhichium aut Iambum esse necesse est) pedes, quos supra posuimus, habet indifferentes. Eius usus in Comædijs est maximus, unde Comicum à nonnullis appellatur. Hi enim, quia populi plausum uenantur, communem magis loquendi consuetudinem, quam Carminum anxias rationes et pedum constitutionem obseruant: quare omnibus his promiscue utuntur. Cuius etiam ratio quia in
certa

certa est, Typum illius certum subijcere non facile patitur.

DE TROCHAICO.

Cap. XIX.

TROCHAICVM metrum Comiciis & Tragicis propriè usurpatum, quemadmodum & Iambicum, duplex est, Purum scilicet et Mixtum, quod & Comicum dicitur.

P V R V M quidem est, quod omnibus locis ^{Trochaicū purum.} pe- dem principalem Trochæū recipit, aut pro Trochæo, locis quidem imparibus Tribrachym et Dactylū nonnunquam (nam Iambum, quem alij huc numerant, non facile apud probatos poetas inuenies) in paribus autem locis præter hos, quorum modo meminimus, Spondæum quoq; & Anapæstū. Et si Catalecticum fuerit, penultimum pedem semper Trochæum postulat propriè, nonnunquam tamē & Tribrachym reperiēs, sed rarius. Si uero Brachycatalecticum fuerit, penultimum uel Trochæum uel Tribrachym habet indifferenter, nunquam autem *τετραπόσφυον* aliquem, id est, quatuor habentem tempora.

Numerantur autem tot huius generis species, quot & Iambici, quæ tamen omnes secundum iam datas regulas possunt addisci.

DE CARMINVM RAT.

Typus Trochaici puri.

1	2	3	4	5	6	7	8
- u	- u	- u	- u	- u	- u	- u	- u
uuu	--	uuu	--	uuu	--	uuu	--
-uuuu-		uu-			uu-		
	uuu		uuu		uuu		

Trochaicū
mixtum.

MIXTVM uero uel Comicum Trochaici generis Carmen promiscue omnibus locis & Dactylis & Anapestum & Tribrachym, & Spondeum & Trocheum recipit, præterquam ultimo.

Tanta autem est Trochaici generis cum Iambico affinitas, ut ex illo Iambicum efficias uel addendo uel adimendo in principio syllabam: quas metrorum affinitates Græci *ἁρμογὰς* uocant, eo quod hac mutua implicatione alia atq; alia metrorū genera enascantur.

Postremo notandum est, proprium huius Carminis esse ut secundam Syzygiam uel quartum pedem unā cum dictione finiat.

Atqui hæc sunt, quæ de communi Metrorum cognitione habuimus, & quæ pueris non omnino incommoda uidebantur: plenior omnium horum rationem ex alijs petat, qui plura cupit cognoscere. Quia autem apud Horatium optimum Lyricorū artificem multa fortassis inueniuntur, quæ in his nostris explicari nō poterunt, placuit ex Diomede et alijs ea adijcere, quæ de

Metris

Metris Horatianis tradiderunt.

DE ODIS HORATII OMNI

bus. Cap. XX.

Metrorum Lyricorum apud Horatium nouem
decim genera reperiuntur, quæ partim secun-
dum Genus & Speciem simpliciter, partim secundum
uarias Commixtiones inter se differunt.

Primum genus Choriambicū Asclepiadæum est,
purum, quo tres Odas conscripsit. De cuius scansione
cum supra satis dictum sit, superuacaneū foret aliquid
repetere.

Secundum genus Dicolon Tetraſtrophon est,
Sapphicum Pentametrum, quo Odas scripsit sex & ui-
ginti. De quo superius etiam satis differuimus.

Tertium est Dicolon Diſtrophon, quorū primus
uerſus Gliconius est, secundus Choriambicus Asclepias-
dæus, ut,

Sic te -- diua po -- u u tens Cypri -- u --

Sic fra -- tres Hele -- u u nae -- lucida -- u u ſydera -- u u
Scripsit hoc genere Odas duodecim.

Quartum quoq; est Dicolon Diſtrophon: con-
ſtat enim utroq; Archilochiorum genere, quorum pri-
mus tetrameter est, octo pedum ſimplicium, secundus
uero quinq; tantum. In hoc autem genere unicā quar-
tam Oden conscripsit, cuius exemplum typumq; ſu-

DE CARMINVM RAT.

praeposui.

Quintum est Tricolon Tetraſtrophon, in quo duo primi uerſus Aſclepiadæi ſunt Choriambici, tertius uero Pherecratiuſ Heroicus, primum & tertium pedem Spondæum habens, medium autem Daſtylum, quartus uerſus Gliconiuſ eſt, ut,

Quis multa gracilis te puer in roſa

Perfuſus liquidis urget odoribus

Grato -- Pirrha ſub -- uo antro --

Cui fla -- uam reli -- uo gas comam -- uo.

Scripſit hoc genere Odaſ ſeptem.

Sextum, Dicolon Tetraſtrophon eſt. Tres primi uerſus ſunt Aſclepiadæi Choriambici; quartus uero Gliconiuſ, ut,

Scriberis Vario fortis & hoſtium

Victor, Mæoniſ carminis alite,

Quam rem cumq; ferox nauibus aut equis

Miles -- te duce -- uo geſſerit -- uo.

Huius generis Odaſ apud Horatium ſunt nouem.

Septimum, eſt Dicolon Diſtrophon. Primuſ enim uerſuſ Heroicuſ eſt, ſecunduſ Alcmaniuſ Tetrameter, conſtans pedibus quatuor Heroini carminis, tribuſ ſcilicet Daſtyliſ uel Spondæiſ, ultimo uero ſemper Spondeo, ut,

Laudabunt alij claram Rhodon aut Mitylenen,

Aut

Aut Ephe - u u sum bima - u u risue Co - u u rin
thi - -.

Circunferuntur huius generis Oda quatuor.

Octauū, est Dicolon Distrophon. Primus enim
Versus Aristophanius est Choriambicus, uel Anacreon
tius iuxta Diomedem, cōstans Choriambo & Bachio.
Secundus est Choriambicus Alcaicus, ut,

Lydia dic - u u - per omnes u - -

Te Deos o - u - - ro Sybarim - u u - cur properes
- u u - amando u - -.

Scripsit hoc genere hanc unam Oden.

Nonū, est Tricolon Tetrastraphon. Primi duo
uersus sunt Alcaici Trimetri, quos nos superius Epioni
cos nominauimus in Capite de Ionicis a maiori. Con
stant enim Penthemimeri Iambica & duobus Dactylis.

Tertius est Iambicus Archilochius Hypercatalecti
cus: primo enim loco Iambum uel Spondæum recipit,
secundo Iambum, tertio Spondæum, quarto Iambum et
superfluam syllabam. Quartus est Dactylicus Alcma
nius, in tertio loco frequentissime Trochæum habens,
in ultimo Spondæum. Typus huius metri est hic,

Vides u - ut al u - ta - stet niue - u u candidū - u u.

Sora u - cte nec u - iam - sustine - u u ant onus - u u.

Syluæ - - labo u - rantes - - gelu u - q̄ u

Flumina - u u consite - u u rint a - u cuto - -

DE CARMINVM RAT.

Scripsit hoc genere Odas triginta septem.

Decimum genus est Monocolon, Choriambicū
Alcaicum, Pentametrum: constat Spondeo, tribus Cho-
riambis & Pyrrichio, ut,

Tu ne -- quæsieris -- -- scire nefas -- -- quem
mihi quem -- -- tibi -- --.

Extant huius generis Ode tres.

Vndecimum, est Dicolon Distrophon, quod
Hipponactium nonnulli dixerunt. Primus uersus est
Trochaicus Dimeter Catalecticus: deest enim illi sylla-
ba, quo minus integer sit: hanc autem si in fine addas,
Dimeter est Trochaicus: sin principio præfigas, Di-
meter est Iambicus. Secundus uersus est Trimeter,
Iambicus, Catalecticus: constat quinq; Iambis & syl-
laba, nisi quod nonnunquam locis imparibus Spon-
deum recipit. Alij hoc metrum Euripidium dixerunt,
quia apud hunc frequens habetur. Typus eius ta-
lis est,

Non e -- u bur ne u -- q; aure -- u um u

Mea u -- reni u -- det in u -- domo u -- lacu u -- nar u.

Scripsit hoc metro hanc unam Oden.

Duodecimum genus est Dicolon Tristro-
phon. Licet enim omnes tres Ionici sint à minori, duo
tamen priores Trimetri sunt, Tetrameter uero tertius.
Exemplum primi & secundi est,

Misera

Miserarum est -- neque amoris -- dare lu-
dum --.

Secundi exemplum hoc sit.

Studium aufert -- Neobule -- Liparei --
nitor Hebri --.

Extat huius generis Ode unica.

Decimum tertium est Dicolon Distrophon.
Constat primo uersu Heroico, secundo Dactylico Ar-
chilochio uel Penthemimeri Dactylica, duobus scilicet
Dactylis & Syllaba, ut,

Diffugere nives, redeunt iam gramina campis,
Arbori -- busq; co -- me --.

Scripsit & hoc genere hanc unam Oden.

Decimum quartum Dicolon Distrophon
est. Primum uersum habet Iambicum Trimeter, impa-
ribus locis nonnunquam recipientem Spondeum. Secun-
dum uero Iambicum Dimetrum, ut,

Ibis -- Libur -- nis in -- ter al -- ta na -- nium --.

Ami -- ce pro -- pugna -- cula --.

Scripsit hoc genere Odas decem.

Decimum quintum Dicolon Distrophon
est. Primus est Iambicus Trimeter Acatalecticus. Secun-
dus Sapphicus est (cuius supra nullam mentionem feci-
mus) constans Penthemimeri Heroica Dactylica & Di-
metro Iambico, ut,

DE CARMINVM RAT.

Pecti nihil me sicut antea iuuat

Scribere - u u uersicu - u u los - amo u - re per u -
culsum - - graui u -.

Extat huius generis Ode tantum unica.

Decimum sextum est Dicolon Distrophon.
Primus uersus est Hexameter Heroicus, Secundum, Ar-
chilochium uocant. Superioris autem (cuius modo sub
Sapphici nomine meminimus) est inuersio: cōstat enim
Iambico Dimetro Acatalectico, cui Penthemimerim
Heroicam annectit, Carmen tale est,

Horrida tempestas coelum contraxit & ignes.

1 Nives - u q; de u - ducunt - - Iouem u u

2 nunc mare - u u nunc syl - - ue -.

Scripsit & hoc genere hanc unam Oden.

Decimum septimum est Dicolon Distro-
phon. Primus uersus est Hexameter. Secundus Dimeter
Iambicus Acatalecticus, cuius exemplum est,

Mollis inertia cur tantam diffuderit inis

Obluionem sensibus.

Scripsit hoc genere Odas duas.

Decimum octauum huic confine est, Dico-
lon Distrophon, primum uersum Hexametrum habet:
secundum Iambicum Trimetrum Acatalecticū, sed pu-
ris Iambis compositum, quod in una tantum Oda Ho-
ratius fecisse legitur.

Alterā

Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas,

Suis & ipsa Roma uiribus ruit.

Decimum nonū Monocolon est, puris Iambicis constans Trimetris Acatalecticis, de quibus satis abunde dictum est. Scripsit hoc genere hanc Oden unicam, Iam iam efficaci do manus scientiæ.

Atqui hæc ea potissimū causa adiecit, ut pueri ex optima Lyricorum poeta discerent, quæ nam Carminum genera optime commisceri possint: ne proprium in his iudicium secuti, turpiter & inepte fortassis à Veterum consuetudine deficerent. Quamuis enim aliæ multæ metrorum Commixtiones tradi possunt, hæ tamen ut usitatissimæ ita & suauissimæ & laudatissimæ sunt. Nunc reliqua Carminis Accidentia absoluemus.

DE DISPOSITIONE PEDUM. Cap. XXI.

Dispositio pedum ea ratio est, qua cognoscimus quī pedes, quibus in locis uenuste & eleganter ponantur, ut in Iambicis locos pares decenter Iambus uel Tribrachys occupat: & his similia, de quibus hactenus satis dictum esse uidetur.

Huc tamen pertinent, quæ de Versuum figuris

DE C A R M I N V M R A T.

Figure Ma
iores & Mi
nores.

Grammatici tradiderunt. Vbi primo notandum, quod
Figure Maiores dicuntur, in quibus Dactyli plures fue
rint, Minores uero, in quibus abundauerint Spondei.

Est autem in Metro Figura, pedum
uariatio per singulos suos locos. Has au
tem triginta duas Carmen Heroicum recipit: Iambicum
mille, centum & uiginti quinque. Nos uero omnibus
omissis Heroici figuras breuiter perstringemus, ut &
huius Accidentis aliquem gustum pueri habeant.

Figure Car
minis Hero
ici.

Sunt autem in Heroico genere Figurarum modi tres,
Primus est *μνορχηματις*, cum aut omnes pe
des Spondei fuerint, quod rarius est, aut omnes Dacty
li, excepto ultimo, quem Spondæum aut Trochæum esse
conuenit, qui uersus & Dactylici dicuntur, ut,

Panditur interea domus omnipotentis Olympi.
Habet autem hic modus figuras duas, unam scilicet ex
meris Spondeis, & ex puris Dactylis alteram.

Secundus modus *πενταρχηματις* dicitur, cum
Versus ex quinque primis pedibus uel unum tantum hab
bet Spondæum, Syllabarum scilicet existens sedecim, ut,

Hic labor, ille domus & inextricabilis error.
Vel unum tantum Dactylum, syllabas habens tredec
im, ut,

Exquirunt, mactant lectas de more bidentes.
Habet autem hic modus Figuras decem: quinque uideli
cet,

et, cum Spondeus uariatur inter quatuor Dactylos, et alias quinque, cum Dactylus uariatur inter quatuor Spondeos.

Tertius modus *σενεχμια τρις* est, cum Versus ex quinque pedibus primis uel duos habet Dactylos uel duos Spondeos. Dactylos quidem, ut,

At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris,
Spondeos uero duos, ut,

Signa tibi dicam, tu condita mente teneto.

Habet hic modus Figuras uiginti, decem scilicet, cum duo Spondæi inter tres Dactylos uariantur: et alias decem, cum duo Dactyli uariantur, inter tres Spondeos. Omnium uero Figurarum typos subijcere noluius: quilibet enim uel mediocris iudicij, eas per se constituet.

DE CAESURA. Cap. XXIII.

Septimum Carminis Accidens Casura est, quam Diomedes *Μάσινον*, Græci *νόμας ἢ οὐ τοῦ λυῖ* appellauerunt.

Ea est certa pedum in medio uersus intersectio, ita ut pars eorum ad præcedentem, pars ad sequentem dictionem referatur. Magna eius in Carmine uirtus est et elegancia, hæc enim efficit ut diuersæ dictiones pedum uinculis coniunctæ, non soluta sed ligata oratione incedere uideantur.

DE CARMINVM RAT.

tur. Quare nec apud Grammaticos hi uersus pro Heroicis habentur, qui ab omni cæsura liberi & soluti compositi sunt, qualis est si dicas,

Urbem fortem nuper cepit fortior hostis. Hunc certe ex pronuntiatione nihil omnino à prosa oratione differre intelliges.

Cæsurae species.

Sunt autem Cæsurae species tres. $\tau\omicron\upsilon\nu\theta\eta\mu\mu\omicron\rho\eta\varsigma$, id est, Semiquinaria, $\epsilon\phi\theta\eta\mu\mu\omicron\rho\eta\varsigma$, id est, Semiseptenaria, & $\eta\iota\gamma\lambda\tau\omicron\iota\tau\omicron\upsilon$, quam alij Trochaicam tertiam nominant. Tetrapodia enim, quam Diomedes Bucolicam appellat, magis inter Carminis passionis numeranda est: quare de illa superius est dictum.

Semiquinaria Cæsura est, cum post duos pedes simplices una syllaba relinquitur, quæ dictionem absoluit, ut,

Omnia - $\upsilon\upsilon$ uincit a - $\upsilon\upsilon$ mor. Sic aut dicta est, quod duo pedes & semis diuisi secundum $\alpha\gamma\sigma\tau\upsilon$ & $\theta\epsilon\sigma\tau\upsilon$, quinque partes efficiant.

Semiseptenaria est, quando post tres simplices pedes relinquitur syllaba, quæ dictionem absoluat, ut, Tytire - $\upsilon\upsilon$ tu patu - $\upsilon\upsilon$ læ recu - $\upsilon\upsilon$ bans. Et hæc eadem ratione, qua superior, nomen suum obtinuit.

Trochaica tertia, siue $\eta\iota\gamma\lambda\tau\omicron\iota\tau\omicron\upsilon$, ea est, quando post duos pedes simplices duæ syllabæ restant, quæ dictionem absolunt: quarum prior longa & altera

tera brevis, Trochæum constituent, unde etiam Trochaica dicitur, ut,

Coniugi - u u u m q; do - u u u m u m q; - u. Vel,

Vna o - - mnes fe - - cere - u &c.

Nonnulli & quartam Trochaicam addunt, quando in quarto pede Cæsura in Trochæum finitur: quæ quia rarissime occurrit, alijs tanquam inutilis rei j citur. Talis autem est in hoc uersu,

Si tamen - u u inspici - u u as spi - - nosa - u mathema ta, disces.

Fieri aut potest, ut in unum uersum omnes Cæsurae incidant. Heroicum autem (ut modo diximus) cæsura omni carere nullo modo conuenit.

Tanta autem Cæsurae uis est, ut syllaba brevis, si in eam inciderit, nonnunquam pro longa habeatur, im primis autem in semiquinaria, quanquam etiam in semi septenaria idem contingat, ut,

Cæsurae
uirtus.

Omnia uincit amor, & nos cedamus amor.

Hic enim ultima in A M O R syllaba brevis natura, propter cæsuram semiquinariam producitur. Item,

Ostentans artem pariter arcumq; sonantem. Vbi syllabam TER natura breuē Cæsura ui producta cernis.

Rationes huius multi uarias afferunt, mihi autem ea commodissima uidetur, quæ ex pedum proportionē desumpta est. Cum enim Heroici carminis pedes, Spon

DE CARMINVM RAT.

deus scilicet & Dactylus, tot in Eleuatione, quot in Depositione tempora habeant, tantisper in ea syllaba, breui licet, immorandum est, quæ in Eleuationis loco, id est, prima pedis parte ponitur, quantisper in ipsa Depositione, quæ secunda pedis pars est, immorari solemus. Ad quam rationem coniunctio enclitica QVE pertinet, ut,

Lappæ -- q̄; tribu -- uo liq̄; interq̄; nitentia culta,
Sed hæc & huiusmodi exempla nunc ad Positionem, nunc ad Græcorum imitationem referunt.

DE SCANSIONE,

Cap. XXIII.

SCANSIO est legitima Carminis per singulos pedes cōmensuratio. Sic dicta per similitudinem. Quemadmodū enim per gradus uel ascendēdo uel descendendo pedes nunc attollimus, nunc deponimus: sic in Carminis mensuratione singulos pedes aut dimensiones nunc per ἀΐσιν eleuamus, nunc per δέσιν deprimimus. Vt uero singulorum metrorum Scansionem expedite absoluerē possis, acurata & perfecta tum pedum tum syllabarum cognitione opus est. Scanduntur autem alia per Monopodiam, per Dipodiam uel Syzygiam alia: de qua re ut plura adijciam opus nō est. Liberum enim cuiq̄ esse puto, ut eam mensura

mensurandi rationem sequatur, quæ sibi commodissima fuerit, modo in numeris non aberretur.

Accidunt autem Scansioni octo præcipue: Synecephone<sup>Scansionis
accidentia.</sup>sis, Dialysis, Synalæphe, Ecthipsis, Parellipsis, Diaplasiasmus, Systole & Diastole.

SYNECAPHONESIS, quæ & Episynealæphe uocatur & Synizesis, est duarum syllabarum in unam cōprehensio: sic dicta ἀπὸ τοῦ συνιέναι, quod simul enuntiare significat: quia duæ per se syllabæ una uoce & spiritu simul enuntiantur, ut, Cui nec a - u u pud Danaos & c. Hic enim dictio C V I dissyllaba pro una tantum effertur.

Referuntur autem huius uariæ species: nam aut duæ longæ aut duæ breues in unam longam, uel duæ breues in unam breuem coniunguntur, & alia huiusmodi: quæ eò omittimus, quod à quouis diligenti Poetarum lectione facile possint obseruari. Differt autem à Synalæphe, quod hæc necessitate committitur, & in diuersis dictionibus, Synecephonesis autem lege caret, sed pro scribentis arbitrio aut poni aut omitti solet.

DIALYSIS huic contraria est, ἀπὸ τοῦ διαλύειν, id est, dissoluendo dicta, quia syllabam unam in duas resoluit, ut,

Quod xo - - nam solu - u u it diu ligatam.

DE CARMINVM RAT.

Et apud Ouidium in Fastis hoc Pentamet.

Posthumio Lenas persolvere mihi.

In his enim exemplis Syllabam penultimam in uerbo Soluere in duas diuisas, V & E scilicet, resolutā uides. Sunt qui hanc eandem esse cum Diæresi putent: differt autem ab hac, Dialysis enim non aliter quàm Carmi- nis rationeprehenditur, Diæresis uero etiam scripto notari cōsuevit, ut Aulā in medio &c. pro Aulæ. Quæ ratione etiam Synæresis dicitur ea uocalium coniun- ctio, quæ per signum aliquod notari solet, ut Orphei pro Orphei.

SYNALOEPHE est δύο συλλαβῶν ἢ τῶν φωνῶν τε ὧσις, id est, duarum syllabarum per uo- cales coniunctio. Manifestius autem intelligitur, si dixe- rimus esse coglutinationem quandā dictionum per uo- cales concurrentiū: cum scilicet prior in uocalem exit & posterior à uocale inchoat. Tunc enim propter ἡσφωνίαν, quæ duplici Vocaliū hiatu cōmittitur, prio- ris dictionis finalem Vocalē per initialem sequentis in- tercipiunt, ut, Iamq; ade - uo ro super, &c.

Hic enim primæ dictionis ultimū, E, cum prima sequen- tis litera, A, collisum intercipitur. Nihil uero hic impe- dit, etiam si sequens dictio ab aspiratione H incipiat, cū ea litera non sit. De qua re in initio libri satis dictū es- se opinor.

Non

Nonnunquam autem Poetæ Synalœphen omittere solent, maxime si Vocalis lōga præcedat uel Diphthongus, quæ deinde per generalem regulam corripitur, ut,

Insulæ - u u Ionio in magno, &c. Quamquam sepe contingat ut Vocales longæ sic posite quantitatem suam retineant, ut apud Vergilium,

Amphi -- on Dir -- cæus in - u u Actæ -- o Ara
- u u cyntho --.

In primis autem huc pertinent O, Heu, Ah, & similes his interiectiones, quæ mentis affectum significant, quæ nunquam elidi solent: quia per se solæ dictionem absoluunt quare una litera elisa nihil restaret, cum affectuum notas manifestas esse oporteat, ut,

O uti - u u nam tum cū Lacedæmona classe petebat.
Et Metamorph. 5.

Et bis Io Arethusa Io Arethusa uocauit. Item,

Heu ubi - u u pacta fides.

Committitur etiam Synalœphe in Hypermetris, ita ut abundans finalis Syllaba in Vocalē finita intercipiatur à Vocali, quæ in initio sequentis uersus sita est, ut

Aerea cui gradibus surgebant limina, nexæ -- q̃
Aere tra - u u bes, &c.

Quod nonnunquā in Lyricis diuerso modo contingit, ut scilicet initium Procæphali uersus cum fine præcedens

DE CARMINVM RAT.

tis collidatur, cuius exemplum supra citauimus.

E C T H L I P S I S huic finitima est: quemadmodum enim *Synalcepha* Vocales, ita hæc Consonantes etiam elidit. Omnium autem usitatissima est, et quam non permissum modo sed necessarium etiam est usurpare, quæ in finale ceteræ suæ Vocali eliditur, si sequens dictio à Vocali incipiat, ut

Arma -- tam faci - u u bus ma -- trem & ser --
pentibus atris.

In quo Versu Syllaba **TREM** cum Coniunctione **E T** in unam Syllabam collisa est. Carent autem hac Figura Græci, quia nulla apud hos dictio in **M** terminatur.

Aliquando tamen *Ecthlipsis* omisam reperies, quod non lege sed per licentiam poeticam factum intelliges: nec apud alios quam ueteres id factum esse inuenitur, ut apud Ennium,

Insignita ferè tum millia militum - u u octo.

Quædam etiam huius generis apud Lucretium sunt. Vnicum uero huius exemplum mihi apud Ouidium uidere licuit in Epistola Oenones ad Paridem, si modo Aladinum exemplar castigatum eo loco est,

Digna sum - u u & cupio fieri matrona potentis,

Sunt mihi, quas possint sceptrâ decere, manus.

Quo tamen loco nonnulli codices *Digna* quæ legunt, ut uerbum, *Sum*, cum Coniunctione, *Et*, collidatur.

Veteribus etiam moris erat elidere Consonan-
tena

tem S ut apud Cæcilium,

Vicinus ô socij et magnâ pugnaui² - u^o pugna.

Et apud Ennium citante Cicerone,

Vicit Olympia, nunc senio confectu² qui - u^o escit.

Cuiusmodi & illud Vergilianum uideri potest,

Inter -- se coi - u^oisse ui - u^oros & de -- cerne
re bello. Vbi in dictione, Viros, non S modo elisum,
sed & Synalæphe in Vocali O admissa est. Huc au-
tem & Comica hæc pertinent, Vin² pro Vis ne, & Vi
den² pro Vides ne, &c. Solent præterea Comici non-
nunquam etiam D & V Consonantem elidere: quæ ta-
men inusitata magis sunt.

PARELLIPSIS dicta est παρὰ τοῦ παλαιοῦ
πρῶτον, quod præterire & relinquere significat. Est au-
tem cum Consonans in medio dictionis eliditur. Maxi-
me uero in duplicatis locum habet: qua ratione apud
Terentium aliquando in Pronomine ILLE alterum
L elidi solet.

DIPLASIASMVS huic cōtrarius est, quod
uel ex nomine patet. διπλασιασμός enim idē est quod
duplum facere uel geminare. Fit aut, cum Consonans,
quæ simplex esse debebat, geminatur: huiusmodi multa
apud Vergiliū inuenies, ut Relligio, Relliquiæ,
Repperio, Reppeto, Rettulit, pro Religio, Reliquiæ,
Reperio, Repeto & Retulit, &c. In hac tamen Figura

DE CARMINVM RAT.

tis collidatur, cuius exemplum supra citauimus.

E C T H L I P S I S huic finitima est: quemadmodum enim Synaloepha Vocales, ita hæc Consonantes etiam elidit. Omnium autem usitatissima est, et quam non permixtum modo sed necessarium etiam est usurpare, quæ M finale ceteræ suæ Vocali eliditur, si sequens dictio à Vocali incipiat, ut

Arma -- tam faci - u u bus ma -- trem & ser --
pentibus atris.

In quo Versu Syllaba **TREM** cum Coniunctione **E T** in unam Syllabam collisa est. Carent autem hac Figura Greci, quia nulla apud hos dictio in **M** terminatur.

Aliquando tamen **E C T H L I P S I M** omissam reperies, quod non lege sed per licentiam poeticam factum intelliges: nec apud alios quam ueteres id factum esse inuenitur, ut apud Ennium,

Insignita ferè tum millia militum - u u octo.

Quædam etiam huius generis apud Lucretium sunt. Vnicum uero huius exemplum mihi apud Ouidium uidere licuit in Epistola Oenones ad Paridem, si modo Aladinum exemplar castigatum eo loco est,

Digna sum - u u & cupio fieri matrona, potentis,

Sunt mihi, quas possint sceptrâ decere, manus.

Quo tamen loco nonnulli codices **Digna** quæ legunt, ut uerbum, **Sum**, cum Coniunctione, **Et**, collidatur.

Veteribus etiam moris erat elidere Consonantes

HACTENVS, quæ de Carminū ratione pue-
ris idonea uidebantur, recensuimus simplicissima, quan-
tum per nos fieri potuit, Methodo. Reliquas orationis
Figuras & Schemata, quibus cum florere oportet, qui
Poetarum albo adscribi uelit, omisimus: quia
alij hæc compendiose simul & suffi-
cienter descripserunt.

F I N I S.

71

11 25 21 1

2. 1. 7. 1. 2.

く

1

